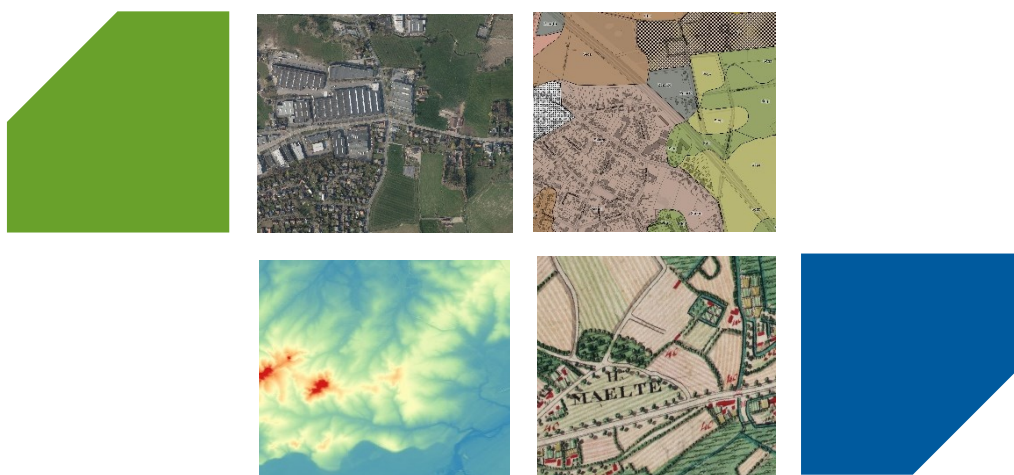

ARCHEOLOGIENOTA STEENWEG OP SEVENDONK EN EGGESTRAAT TE OUD-TURNHOUT

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 1838

Rapport opgemaakt door:

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Projectcode:

Intern: 33496

Extern: K-21-065

AOE: 2022D341

COLOFON

Titel

Archeologienota

Steenweg op Sevendonk en Eggestraat te Oud-Turnhout

Auteur

Cynthia Holstein & Evelien Dirix

Projectcodes

Intern: 33496

Extern: K-21-065

Agentschap Onroerend Erfgoed: 2022D341

Plaats en datum

Aartselaar, september 2022

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1838

ISSN 2406-3940

Alle afbeeldingen zijn aangeleverd door ABO nv tenzij anders aangegeven.

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	27/04/2022	Interne draft
v1	12/08/2022	Externe draft
v2	15/09/2022	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Evelien Dirix
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUDSOPGAVE

DEEL 1 Verslag van resultaten	1
1 Inleiding	7
1.1 Administratieve gegevens	7
1.2 Aanleiding van het onderzoek en wettelijk kader	8
1.3 Afbakening van het projectgebied	8
1.4 Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	8
2 Aard van de bedreiging	10
2.1 Huidige situatie	10
2.2 Toekomstige situatie	12
3 Landschappelijke analyse	21
3.1 Topografische situering	21
3.2 Bodemkundige situering	24
3.3 Boringen TV/SOP	28
4 Archeologische voorkennis	36
4.1 Historische achtergrond	36
4.2 Inventarissen onroerend erfgoed	36
4.3 Cartografische en iconografische bronnen	43
4.4 Recente landschapsveranderingen	47
5 Besluit	50
6 Bibliografie	53
DEEL 2 Programma van maatregelen	55
1 Inleiding	56
2 Gemotiveerd advies	59
2.1 Zone 'geen maatregelen'	59
2.2 Zone vooronderzoek	59
2.3 Uitgesteld traject	60
2.4 Fasering	60
3 Methodologie en onderzoeksstrategie: archeologisch werfbegeleiding	61
3.1 Specifieke opgraving	61
3.2 Onderzoeksvragen	61
3.3 Methodologie en strategie	62
3.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code Goede Praktijk	64
3.5 Raming timing en kosten	64
3.6 Actoren	65
3.7 Risicofactoren	65
3.8 Randvoorwaarden	65
3.9 Deponering	66
3.10 Eindcriteria	66
4 Bijkomende bepalingen	67
4.1 Bewaring en deponering van vondsten	67
4.2 Criteria voor het niet uitvoeren van de voorziene onderzoeksmethoden	67
4.3 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code Goede Praktijk	67
4.4 Risico's en maatregelen	67
5 Bibliografie	69
6 Kwaliteitscontrole en ondertekening	70

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied	9
Figuur 2: Meest recente luchtfoto (2021) met aanduiding van het projectgebied.....	10
Figuur 3: Plan van de bestaande situatie (Initiatiefnemer 2022).	11
Figuur 4: Data uit de rioleringsdatabank (stippellijn gepland en volle lijn uitgevoerd) met aanduiding van het projectgebied.	12
Figuur 5: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 1)	13
Figuur 6: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 2)	14
Figuur 7: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 3)	14
Figuur 8: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 4)	15
Figuur 9: Plan van de toekomstige situatie op grb (ABO nv/Initiatiefnemer 2022).	16
Figuur 10: Plan van de toekomstige situatie (Initiatiefnemer 2022).	17
Figuur 11: Plan van de toekomstige situatie omtrent de wegenis (Initiatiefnemer 2022).	18
Figuur 12: Dwarsdoorsnede van de Eggestraat (Initiatiefnemer 2022).	19
Figuur 13: Dwarsdoorsnede van het zijstraatje van Burg. Luytenstraat (Initiatiefnemer 2022).	19
Figuur 14: Dwarsdoorsnede van de wegversmalling (Initiatiefnemer 2022).	19
Figuur 15: Dwarsdoorsnede van de Eggestraat/Zandstraat (Initiatiefnemer 2022).	20
Figuur 16: Dwarsdoorsnede van de Bocht Steenweg op Sevendonk (Initiatiefnemer 2022).	20
Figuur 17: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied.	22
Figuur 18: Uittreksel van het Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied.....	22
Figuur 19: DHM met aanduiding van de hoogteprofielen t.h.v. het projectgebied.	23
Figuur 20: Hoogteprofielen 1 en 2 (Geopunt 2022).	23
Figuur 21: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied	24
Figuur 22: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.	26
Figuur 23: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied.	26
Figuur 24: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied.	27
Figuur 25: Potentiële bodemerosie per perceel met aanduiding van het projectgebied.	27
Figuur 26: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied.	28
Figuur 27: Grb met de locatie van de boringen en de verstoringsdiepte (Bron: ABO nv 2022)	34
Figuur 28: Grb met de locatie van de boringen, de minimale verstoringsdiepte en de geplande werken (Bron: ABO nv 2022)	35
Figuur 29: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied.....	37
Figuur 30: Een foto van de bunker langs de Steenweg op Sevendonk (Decoodt 2018).	38
Figuur 31: Visuele weergave van de erfgoedwaarden uit de Centrale Archeologische Inventaris in directe omgeving van het projectgebied.	39
Figuur 32: Visuele weergave van de erfgoedwaarden uit de Centrale Archeologische Inventaris in directe omgeving van het projectgebied.	41
Figuur 33: Fricx-kaart met aanduiding van het projectgebied.	44
Figuur 34: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.	44
Figuur 35: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied.	45
Figuur 36: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het projectgebied.	45
Figuur 37: Topografische kaart van 1873 met aanduiding van het projectgebied.....	46
Figuur 38: Topografische kaart van 1939 met aanduiding van het projectgebied.....	46
Figuur 39: Topografische kaart van 1969 met aanduiding van het projectgebied.....	47
Figuur 40: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied.	48
Figuur 41: Orthofotomozaïek uit 1979-1990 met aanduiding van het projectgebied.	48

Figuur 42: Orthofotomozaïek uit 2014 met aanduiding van het projectgebied.	49
Figuur 43: Meest recente orthofotomozaïek (2021) met aanduiding van het projectgebied.	49
Figuur 44: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het projectgebied.....	58
Figuur 45: Luchtfoto met aanduiding van de voorgestelde zonering.	60
Figuur 46: Luchtfoto met aanduiding van het tracé en de te onderzoeken zone door middel van een werfbegeleiding.	64

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied (Centrale Archeologische Inventaris 2022).....	42
Tabel 2: Opsomming archeologienota's en nota's met aktenamen rondom het projectgebied.	43
Tabel 3: Overzicht voorgestelde onderzoeksstrategie in de voorgestelde volgorde van uitvoering.	59
Tabel 4: Overzicht onderzoeksvragen archeologische werfbegeleiding.	62
Tabel 5: Technische gegevens voor de voorgestelde archeologische werfbegeleiding.....	64
Tabel 6: Risico's en maatregelen.	68

1 INLEIDING

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectgegevens	
Naam + adres projectgebied	
- Straat + nr.:	Steenweg op Sevendonk en Eggestraat
- Postcode:	2360
- Fusiegemeente:	Oud-Turnhout
Lambertcoördinaten (1972; EPSG:31370)	Bereik: 192142.7354574970086105,222117.3724085004942026 : 192634.6881700117955916,222802.6654043682792690
Kadaster	
- Gemeente:	Oud-Turnhout
- Afdeling:	OUD-TURNHOUT 3AFD
- Sectie:	N
- Percelen:	n.v.t., openbaar domein
Onderzoekstermijn	april-september 2022
Oppervlakten:	- Betrokken percelen: openbaar domein - Projectgebied: 14.770 m² - Geplande bodemingreep: 14.770m² - Lijntracé buiten gabarit: n.v.t.

1.2 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK EN WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De geplande werkzaamheden aan de Steenweg op Sevendonk en Eggestraat te Oud-Turnhout houden de aanleg van een nieuwe gescheiden riolering en een persleiding in, in combinatie met een nieuw wegdek en weginfrastructuur. De geplande werken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Deze ingrepen overschrijden met 14.770m² de wettelijk bepaalde grenswaarden voor een lijntracé waardoor het Onroerend Erfgoeddecreet (art. 5.4.) de opmaak van een archeologienota verplicht ter evaluatie en waardering van het archeologisch potentieel van het betrokken bodemarchief.

Het projectgebied valt buiten een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Verder bevindt het zich buiten een definitief of tijdelijk beschermde archeologische site en buiten een vastgestelde archeologische zone. De geplande werken hebben betrekking op een zone gedeeltelijk gelegen in woongebieden. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze werken van toepassing zijn de 3.000 m² overschrijdt en de geplande werken meer dan 1.000 m² zullen inhouden, de lijninfrastructuur langer is dan 1.000 m en de geplande werken meer dan 1.000 m² buiten het gabarit inhouden, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het projectgebied.

1.3 AFBAKENING VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied komt overeen openbaar domein (Oud-Turnhout, afdeling OUD-TURNHOUT 3AFD, sectie N) dat gelegen is aan de Steenweg op Sevendonk en Eggestraat (Figuur 1).

In totaal beslaat het projectgebied een oppervlakte van ca. 14.770m². Het terrein is verhard. Deze archeologienota beschrijft de geplande aanvraag tot stedenbouwkundige handelingen op het terrein in de vorm van de aanleg van een nieuwe gescheiden riolering en een persleiding. Daarnaast wordt de wegenis vernieuwd.

1.4 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie objectieven:

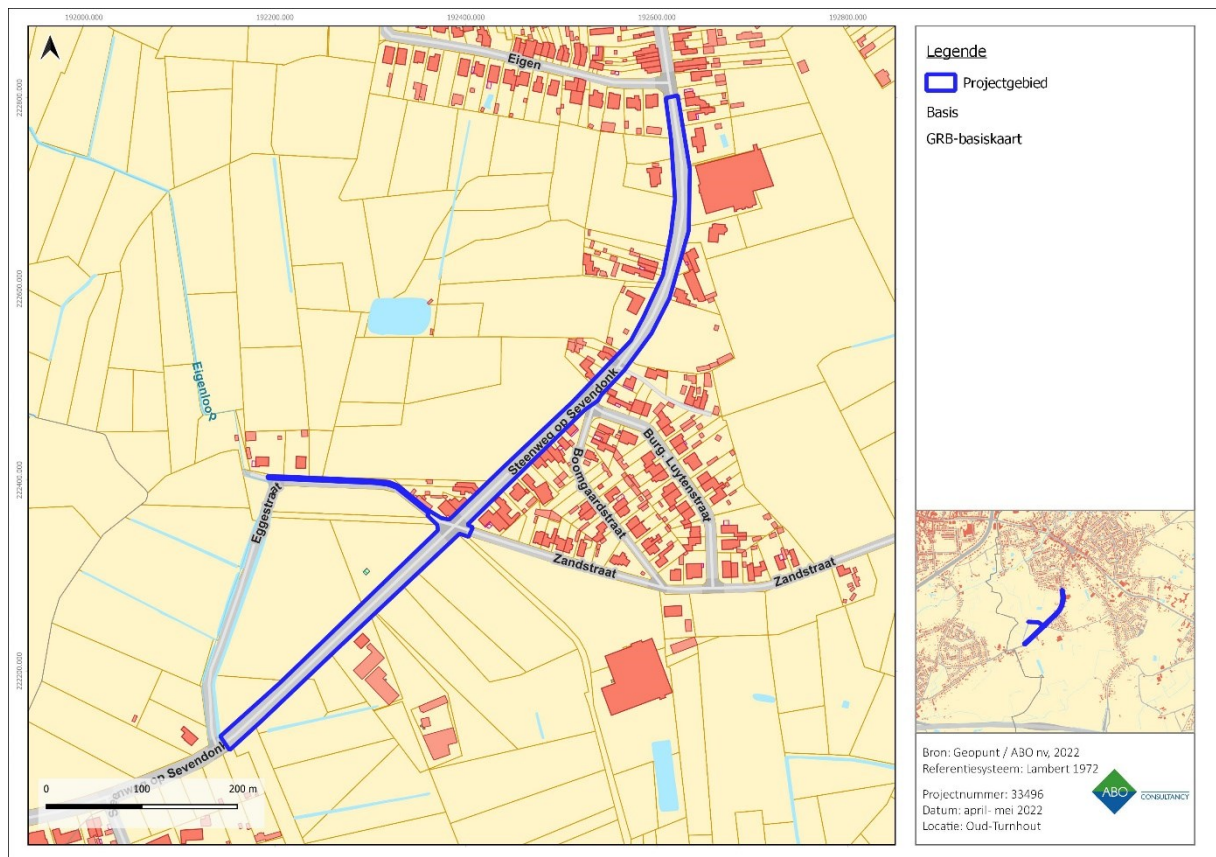
- Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied;
- Er wordt nagegaan welke bewaring te verwachten is en in welke mate ze bedreigd worden door de geplande bodemingrepen;
- Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens waarop het onderzoek gebaseerd is, worden gehaald uit de door de initiatiefnemer aangeleverde plannen in combinatie met bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten. Het is steeds de bedoeling om het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact ervan op het bodemarchief te bepalen.

De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe worden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het Projectgebied (hfst. 4). Hierbij worden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een 'geen maatregelen'.

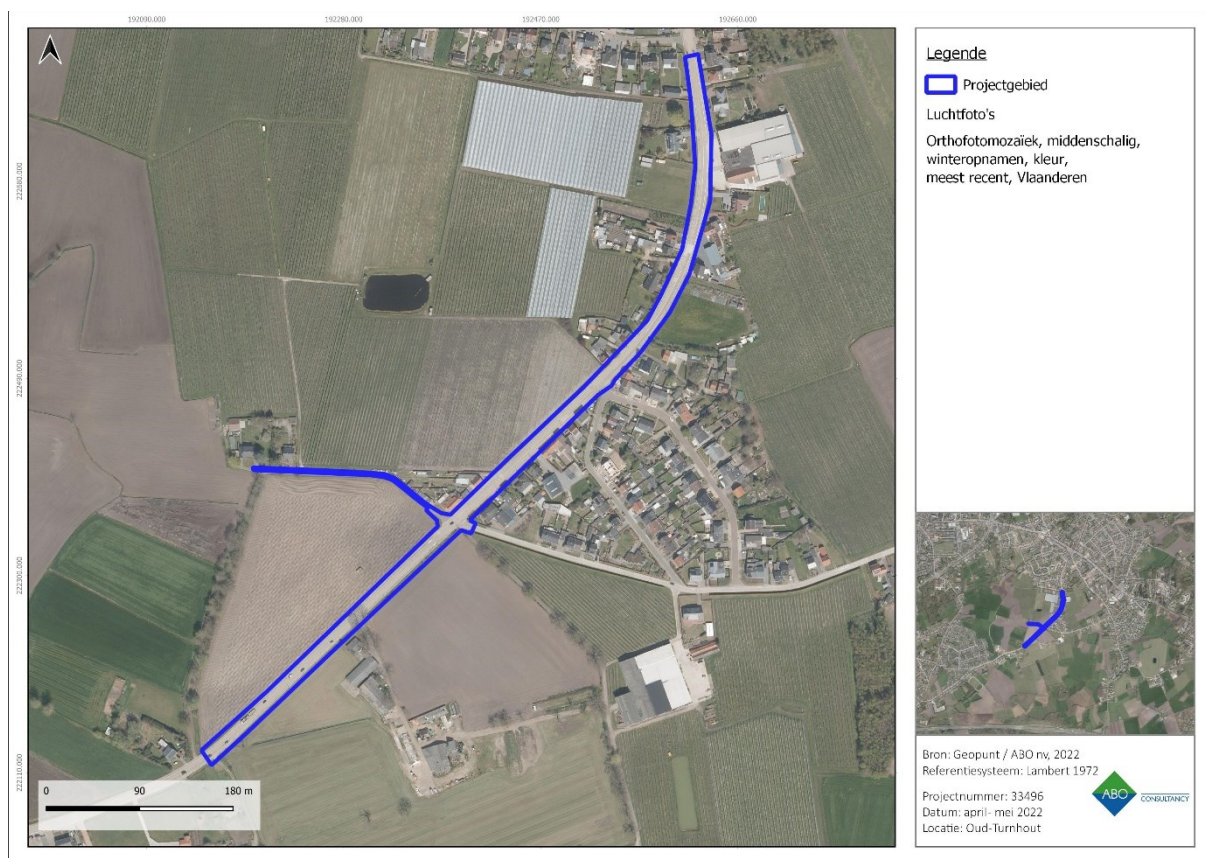
Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied

2 AARD VAN DE BEDREIGING

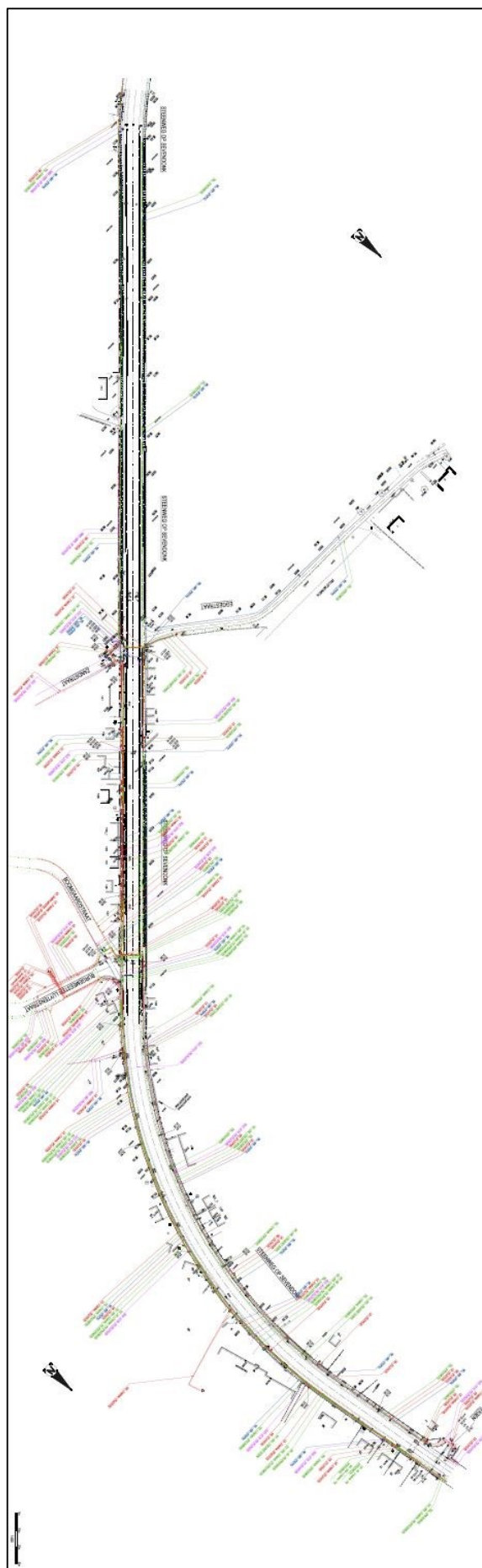
De plannen van de bestaande toestand en de ontwerpplannen van de nieuwe situatie die zijn aangeleverd door de initiatiefnemer zijn als bijlagen toegevoegd aan deze archeologienota om de leesbaarheid te garanderen. De dieptes van de rioleringen die op deze plannen zijn weergegeven zijn exclusief de fundering. Om de uit te graven diepte te bepalen dient hier ca. 50 cm bijgeteld te worden. De diepte van de rioleringen die op de plannen, in de tekst, tabellen en figuren hieronder worden aangegeven staan voor de BOK (binnenkant van de onderkant van de buis) tenzij anders vermeld.

2.1 HUIDIGE SITUATIE

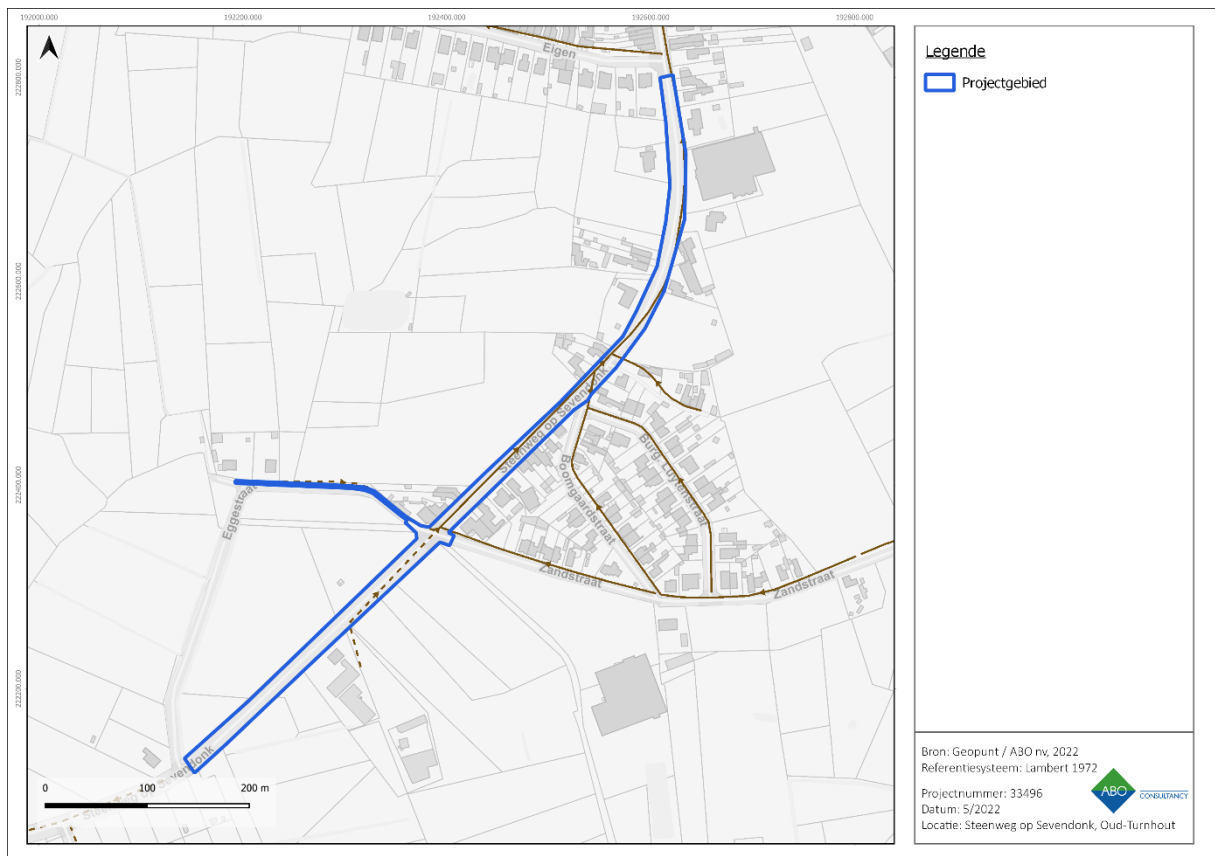
De bovengrond van de Steenweg op Sevendonk en de Eggestraat is reeds verstoord door de aanleg van verhardingen in beton, asfalt en klinkers (0,6 m-mv), rioleringen (2 – 3 m-mv) en nutsleidingen (1 m-mv), zie Figuur 3. Door de aanleg van verhardingen is het bodemarchief over de gehele breedte van de straat (Steenweg op Sevendonk ca. 11 m en Eggestraat ca. 3 m) verstoord tot ca. 30 tot 40cm-mv diepte. De boringen die zijn uitgevoerd voor de opmaak van een technisch verslag voor grondonderzoek door Group van Vooren in februari 2022 bevestigen dat de verharding ca. 0,2 - 0,6 m-mv dik is. Er loopt daarnaast in de Steenweg op Sevendonk, tussen het kruispunt met de Eggestraat en het kruispunt Eigen, een gemengde riolering op ca. 2,5 m-mv diepte onder de berm of voetpad van beide kanten van de straat. Deze leiding heeft een buisdiameter van 400 mm en 500 mm. De aanleg sleuf was hiermee ca. 1,5 m breed. Aan beide kanten van de Steenweg op Sevendonk zijn tevens ingebuisde grachten aanwezig. Tot slot lopen er onder beide bermen van de weg nutsleidingen op een diepte van ca. 1 m-mv.

Figuur 2: Meest recente luchtfoto (2021) met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 3: Plan van de bestaande situatie (Initiatiefnemer 2022).

Figuur 4: Data uit de rioleringsdatabank (stippellijn gepland en volle lijn uitgevoerd) met aanduiding van het projectgebied.

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.2.1 RIOLERINGEN

Binnen het projectgebied zal eerst de bestaande riolering worden opgebroken, behalve de RWA tussen de Zandstraat en woning 127 (Initiatiefnemer 2022).

Steenweg op Sevendonk

In de Steenweg op Sevendonk wordt een nieuwe gescheiden riolering onder het midden van de rijweg aangelegd, bestaande uit een DWA- en een RWA-leiding. De riolering wordt aangelegd tussen huisnummers 75 en 129 (lengte ca. 450 m). Beide leidingen komen onder het midden van het rijwegdek te liggen. De DWA-leiding (buisdiameter 400 mm) ligt ca. 2,5 m-mv diep en de RWA-leiding (buisdiameter 500 mm) ca. 3 m-mv. De breedte van de aanlegsleuf bedraagt ca. 3 m. In de Steenweg op Sevendonk, tussen huisnummers 129 en het kruispunt met de Eggestraat, loopt enkel de DWA-riolering door onder het midden van de rijweg. De aanlegsleuf wordt hier ca. 1,5 m breed. De nieuwe riolering zal echter wel een nieuwe bodemingreep veroorzaken, gezien deze de ligging van de bestaande riolering niet overlapt. De bestaande riolering bevindt zich namelijk onder de beide bermen van de weg.

Binnen de Steenweg op Sevendonk wordt er tussen huisnummer 151 en het kruispunt van de Eggestraat aan de onzijde van de weg, een persleiding aangelegd. De totale lengte hiervan bedraagt ca. 162 m en komt ca. 1,5 m-mv diep te liggen. Deze persleiding is slechts 75mm in diameter.

Over zeer beperkte oppervlakten binnen de Steenweg op Sevendonk worden de bestaande grachten met elkaar verbonden via een nieuwe RWA-buis (buisdiameter 400 mm). Het gaat om een totale lengte van 18 m.

De bestaande grachten langs beide kanten van de weg in het zuidelijke deel van de Steenweg op Sevendonk zullen worden geherprofileerd over een totale lengte van ca. 640 m. Er vinden tijdens deze geplande werken geen nieuwe bodemverstoring plaats.

Eggestraat

Binnen de Eggestraat wordt er een nieuwe persleiding aangelegd onder de onevenkant van de weg (onder de berm). Deze leiding (buisdiameter 200 mm) komt ca. 1,5 m-mv diep te liggen over een lengte van ca. 185 m.

2.2.2 WEGENIS

Het grotendeel van de bestaande wegenis, de opritten en de bermen zullen heraangelegd worden. Hier worden oppervlakkige diepere bodemverstoringen verwacht. De huidige wegkoffer kent een verstoring van maximaal 60cm-MV. De nieuwe wegkoffer wordt op eenzelfde diepte ingeplant op ca. 60cm-MV. Met de aanleg van de wegenis is er reeds een ontgravingsdiepte voor de wegenis en compactiebuffer veroorzaakt. De nieuwe werken gaan slechts beperkte nieuw bodemingrepen creëren.

Figuur 5: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 1)

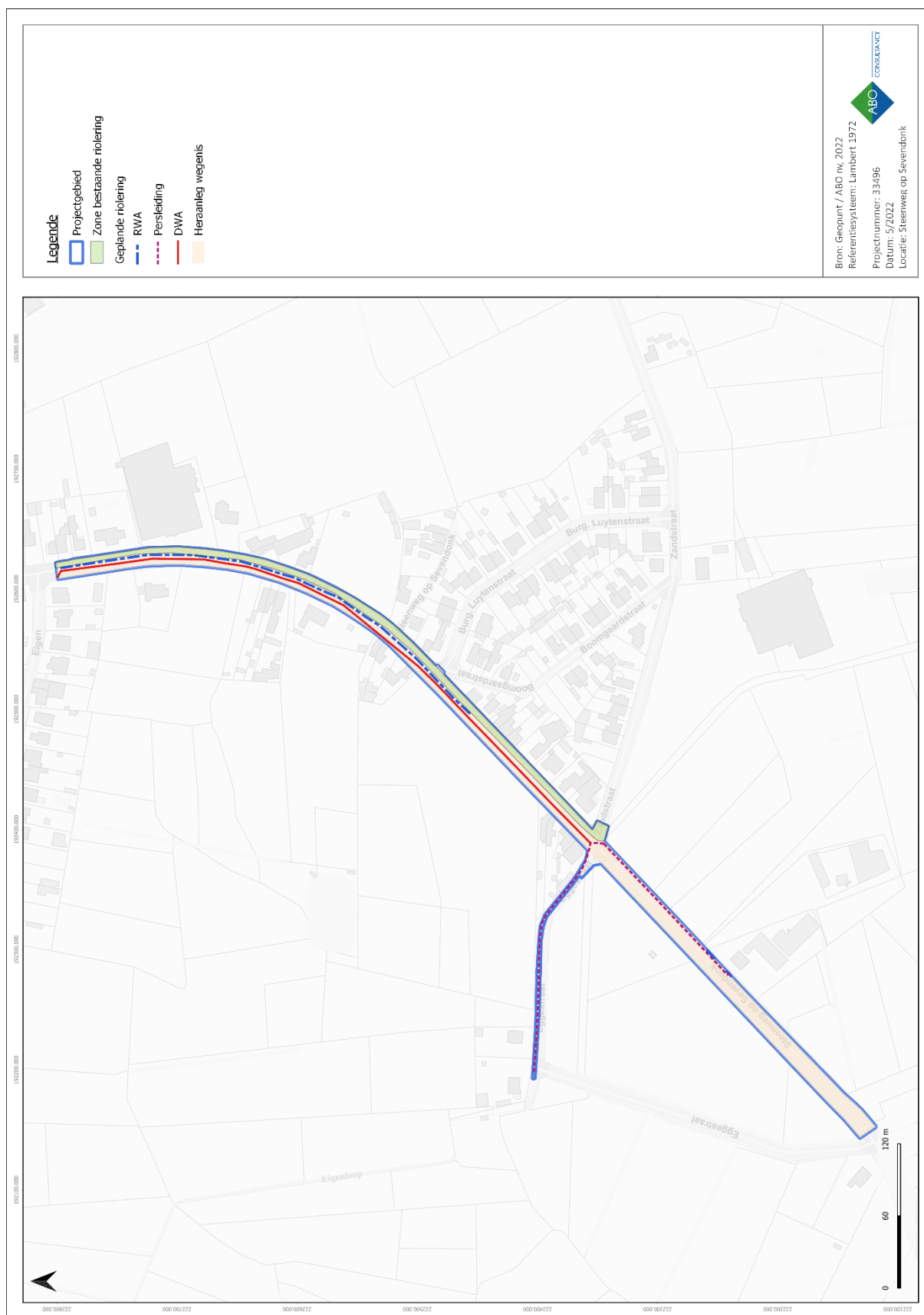
Figuur 6: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 2)

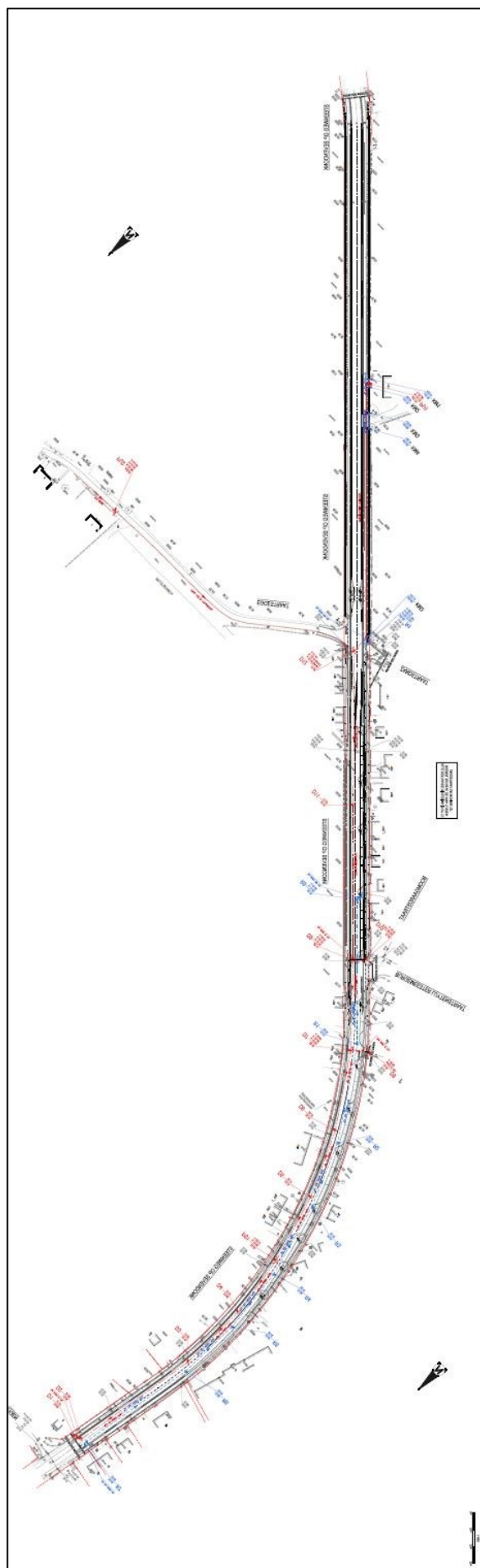
Figuur 7: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 3)

Figuur 8: Geplande werken op grb met aanduiding van het projectgebied (deel 4)

Figuur 9: Plan van de toekomstige situatie op grb (ABO nv/Initiatiefnemer 2022).

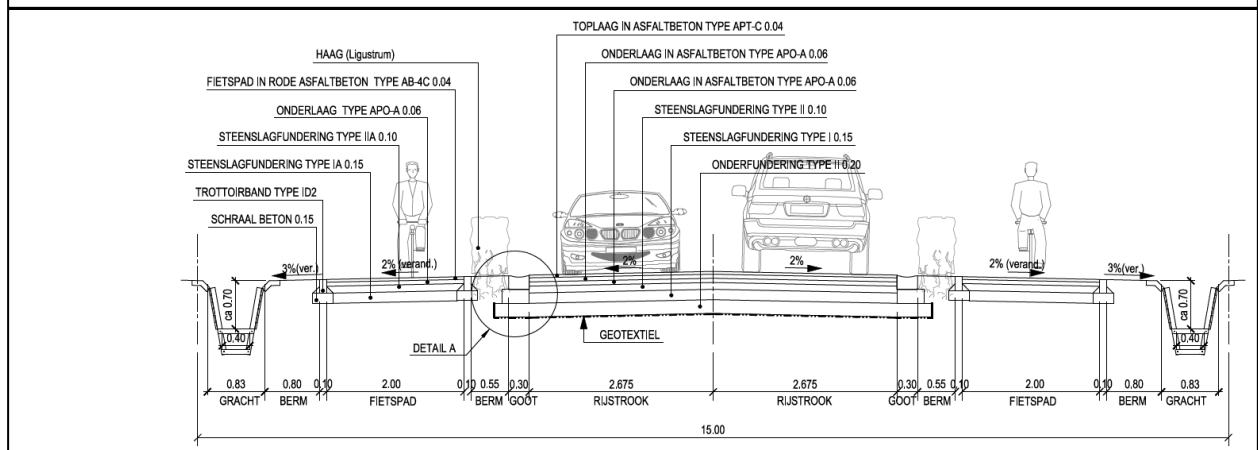

Figuur 10: Plan van de toekomstige situatie (Initiatiefnemer 2022).

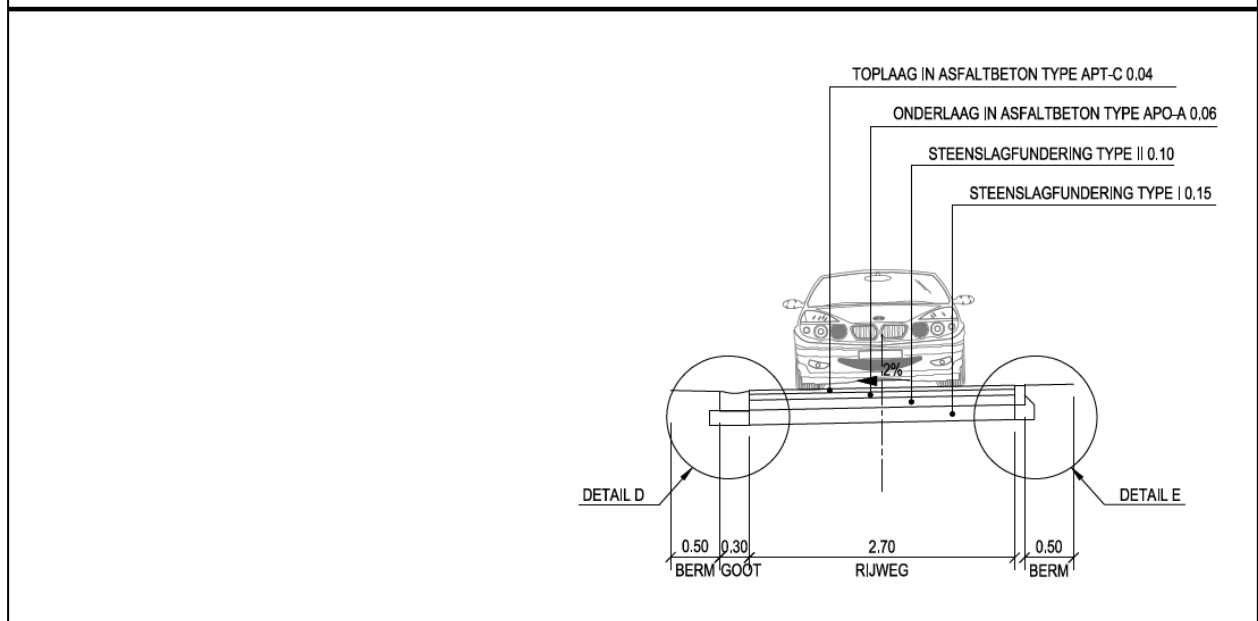
Figuur 11: Plan van de toekomstige situatie omtrent de wegnis (Initiatiefnemer 2022).

TYPEDWARSPROFIEL A (Van huisnr. 170 tot Eggestraat / zandstraat)

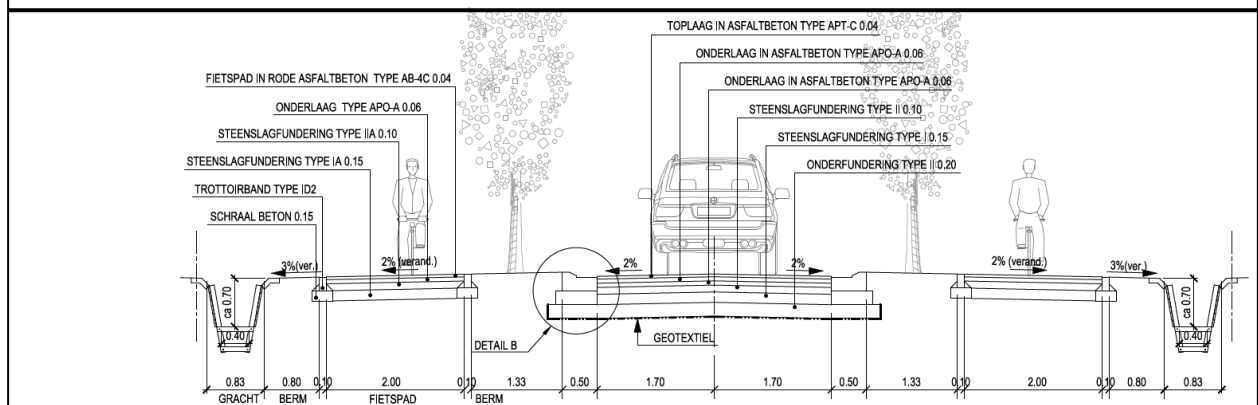
Figuur 12: Dwarsdoorsnede van de Eggestraat (Initiatiefnemer 2022).

TYPEDWARSPROFIEL E (Zijstraatje ten noordoosten van Burg. Luytenstraat)

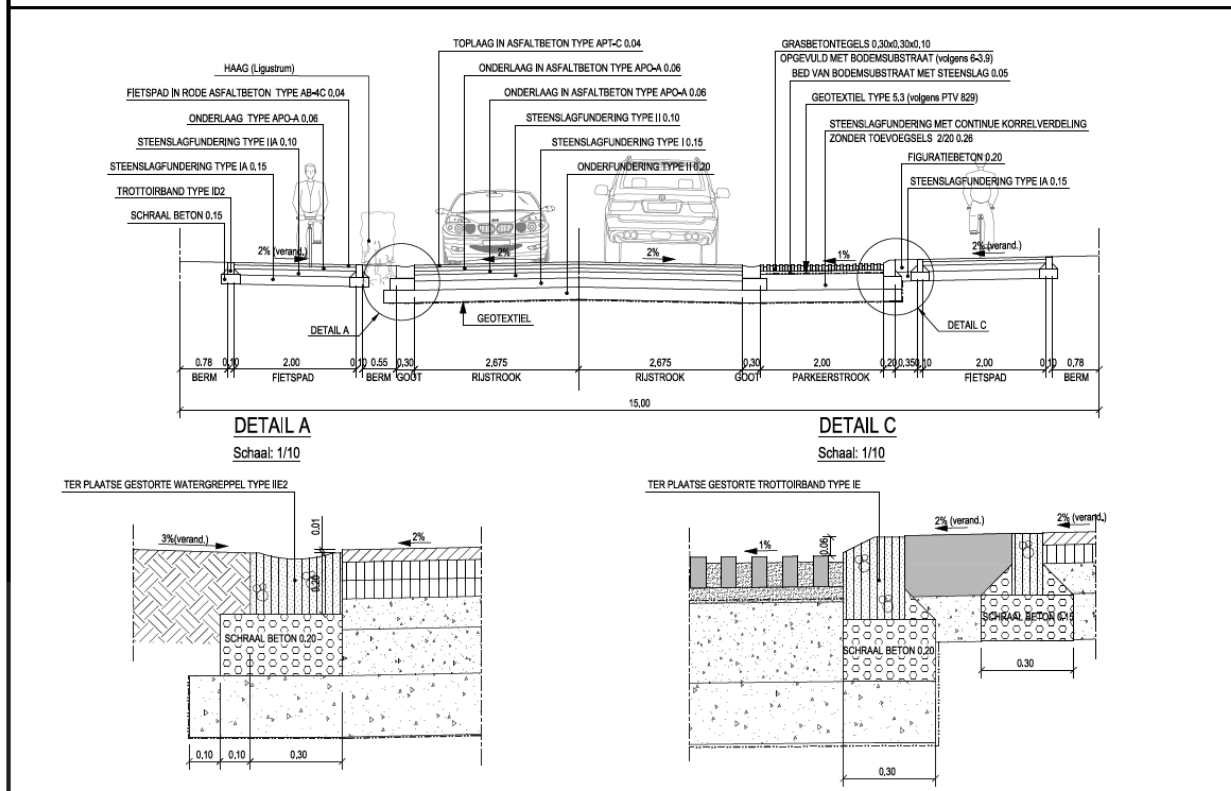
Figuur 13: Dwarsdoorsnede van het zijstraatje van Burg. Luytenstraat (Initiatiefnemer 2022).

TYPEDWARSPROFIEL B (Wegversmalling t.h.v. Eggestraat / zandstraat)

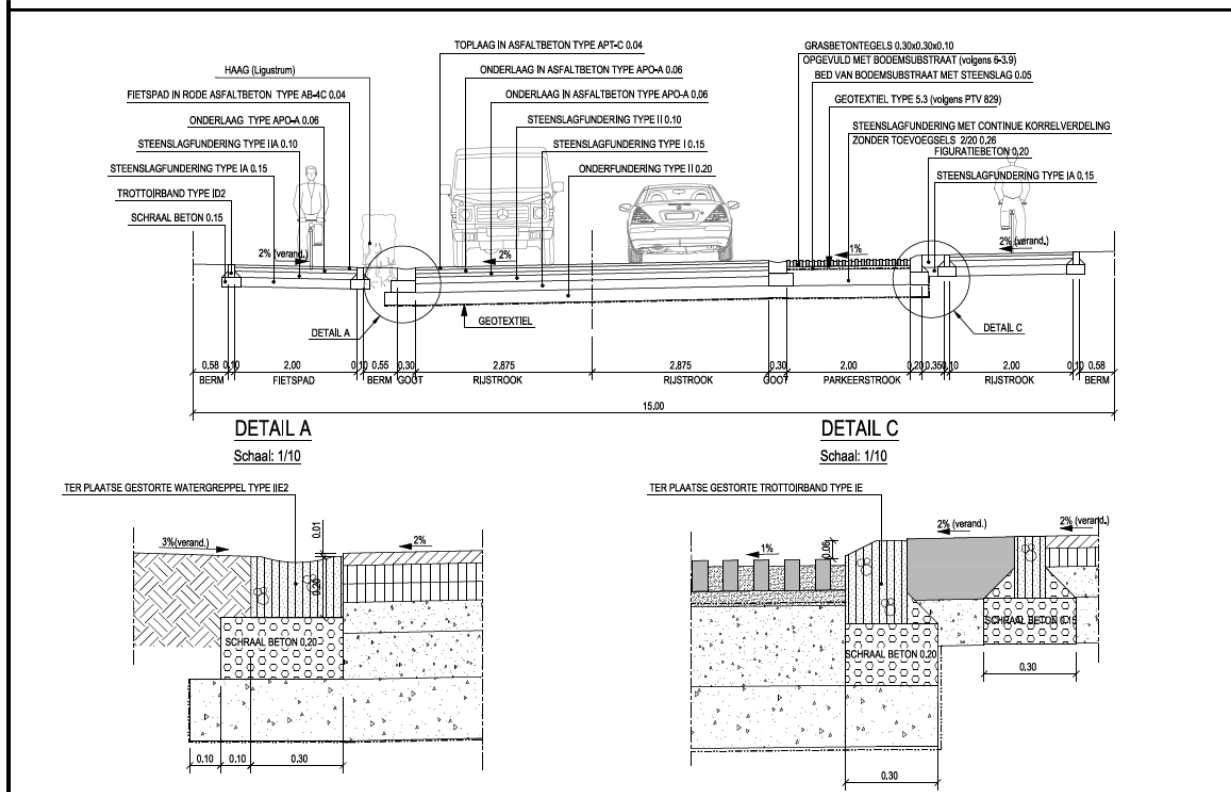
Figuur 14: Dwarsdoorsnede van de wegversmalling (Initiatiefnemer 2022).

TYPEDWARSPROFIEL C (Eggestraat / zandstraat tot huisnr. 127)

Figuur 15: Dwarsdoorsnede van de Eggestraat/Zandstraat (Initiatiefnemer 2022).

TYPEDWARSPROFIEL D (Bocht steenweg op Sevendonk)

Figuur 16: Dwarsdoorsnede van de Bocht Steenweg op Sevendonk (Initiatiefnemer 2022).

3 LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

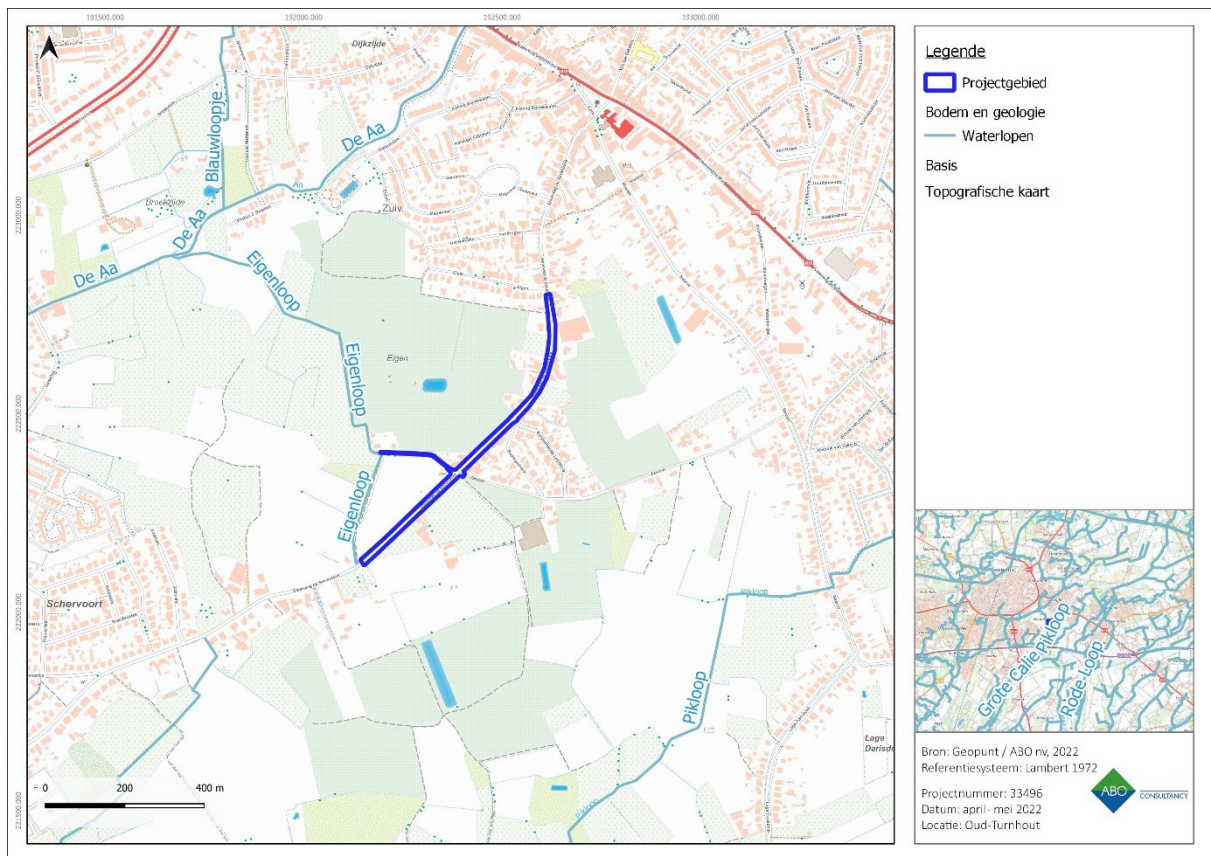
3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

Het projectgebied bevindt zich aan de zuidelijke rand van het centrum van het dorp Oud-Turnhout (provincie Antwerpen). Dit langgerekte dorp situeert zich in het westelijke deel van de gemeente ook genaamd Oud-Turnhout. De topografische kaart toont dat het projectgebied op ruimere schaal tussen Turnhout (west), Arendonk (oost) en Kasterlee (zuid) is gelegen. Landschappelijk gezien is het projectgebied binnen de Kempen gelegen, specifiek gezien in de Centrale Kempen. Het gebied wordt er gekenmerkt door de aanwezigheid van vlakke zandgronden en ondiepe klei. Er bevinden zich weinig bevaarbare rivieren binnen de gemeente. Er zijn enkel kleine waterlopen aanwezig, zo stroomt de kleine beek genaamd de Eigenloop direct ten westen van het projectgebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2022, thema ID: 13747). De Steenweg op Sevendonk en de Eggestraat worden gekenmerkt door lijnbebouwing. Volgens de topografische kaart ligt het noordelijke deel van het projectgebied binnen een woonzone; het zuidelijke deel ligt daarentegen in een agrarische zone.

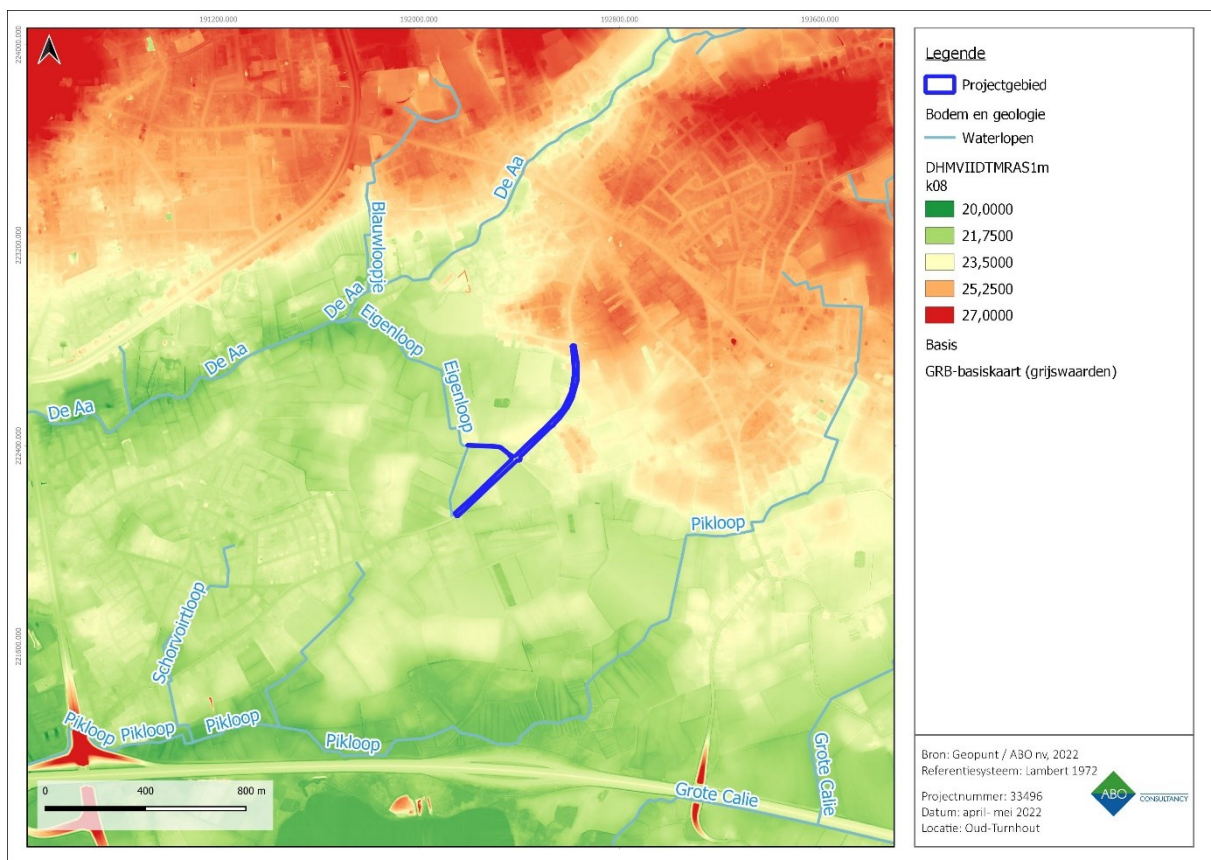
Het Digitaal Hoogtemodel geeft weer dat het projectgebied binnen een gradiëntzone is gelegen. De hoogte binnen het projectgebied loopt af van noord naar zuid; het ligt namelijk aan de voet van een hoger gelegen gebied. Op dit hoger gelegen gebied is het dorp Oud-Turnhout gesticht. Ten noordwesten is de lager gelegen vallei van de Kleine Nete gelegen (Scheldebekken zonder getijden). Hoge en droge gebieden waren in het verleden aantrekkelijke locaties om te vestigen. Dit gegeven wordt versterkt indien er waterlopen in de omgeving stromen. Dit is voor het projectgebied niet per se het geval. In de omgeving van het projectgebied stromen namelijk voornamelijk kleine waterlopen. Zo stroomt de Eigenloop direct ten westen van het projectgebied. De beek genaamd de Aa stroomt op ca. 800 m ten noordwesten van het projectgebied.

Dat het projectgebied op een helling is gelegen is ook af te leiden uit de hoogteprofielen. De hoogte van het maaiveld binnen de Steenweg op Sevendonk loopt langzaam en geleidelijk af van noord (ca. 24 m-TAW) naar zuid (ca. 22,7 m-TAW), zie hoogteprofiel 1. Hoogteprofiel 2 toont het hoogteverloop binnen de Eggestraat met een west-oost oriëntatie. Het laat zien dat het hoogteprofiel binnen deze straat regelmatig van aard is (gemiddeld ca. 23,2 m-TAW).

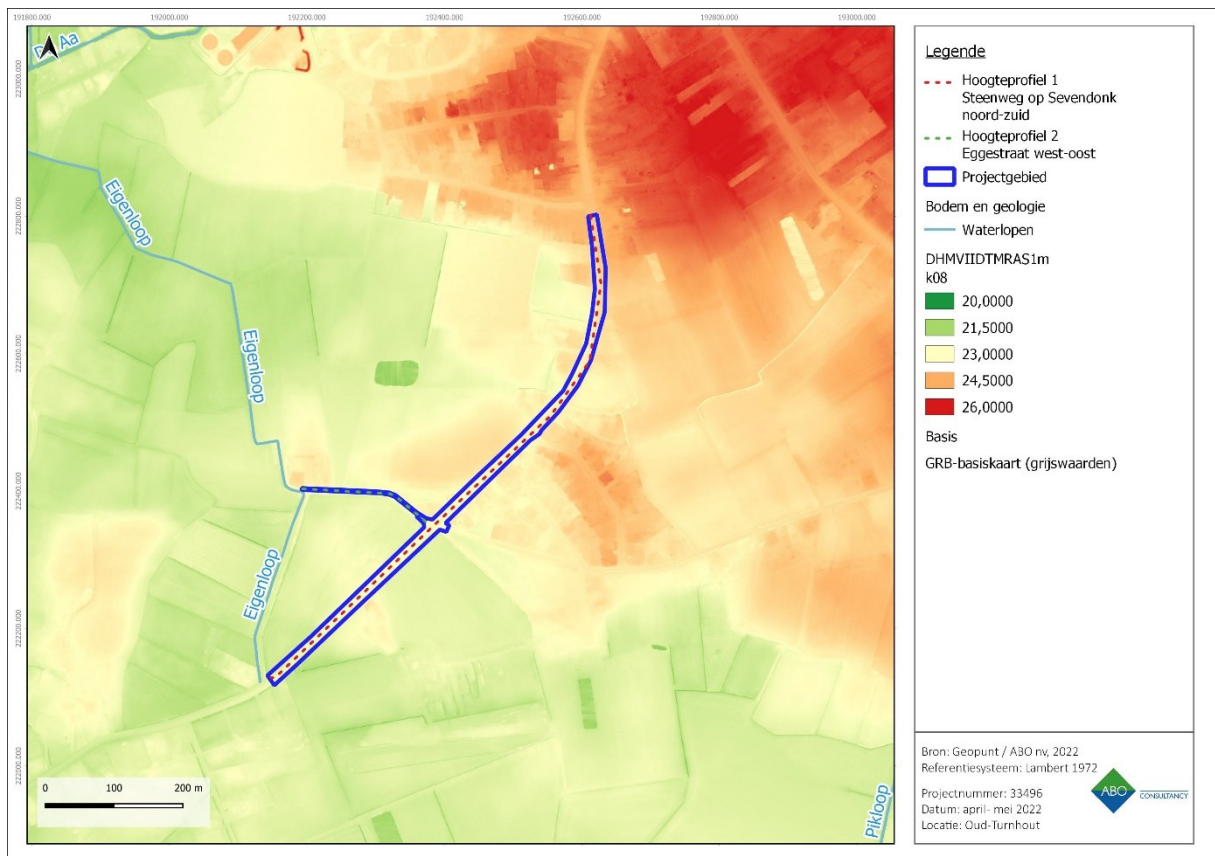
Op de Skyviewkaart zijn de zichtbare contouren binnen het lijntracé voornamelijk te associëren met aanwezige verhardingen en grachten. Er zijn verder geen opmerkelijke hoogteverschillen zichtbaar binnen het projectgebied.

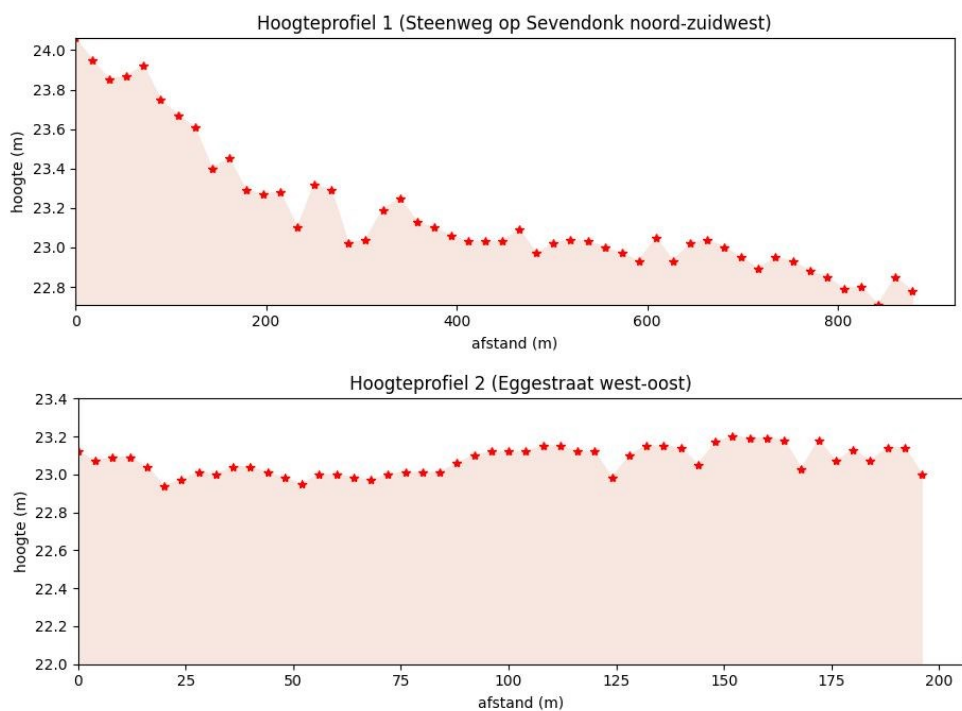
Figuur 17: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied.

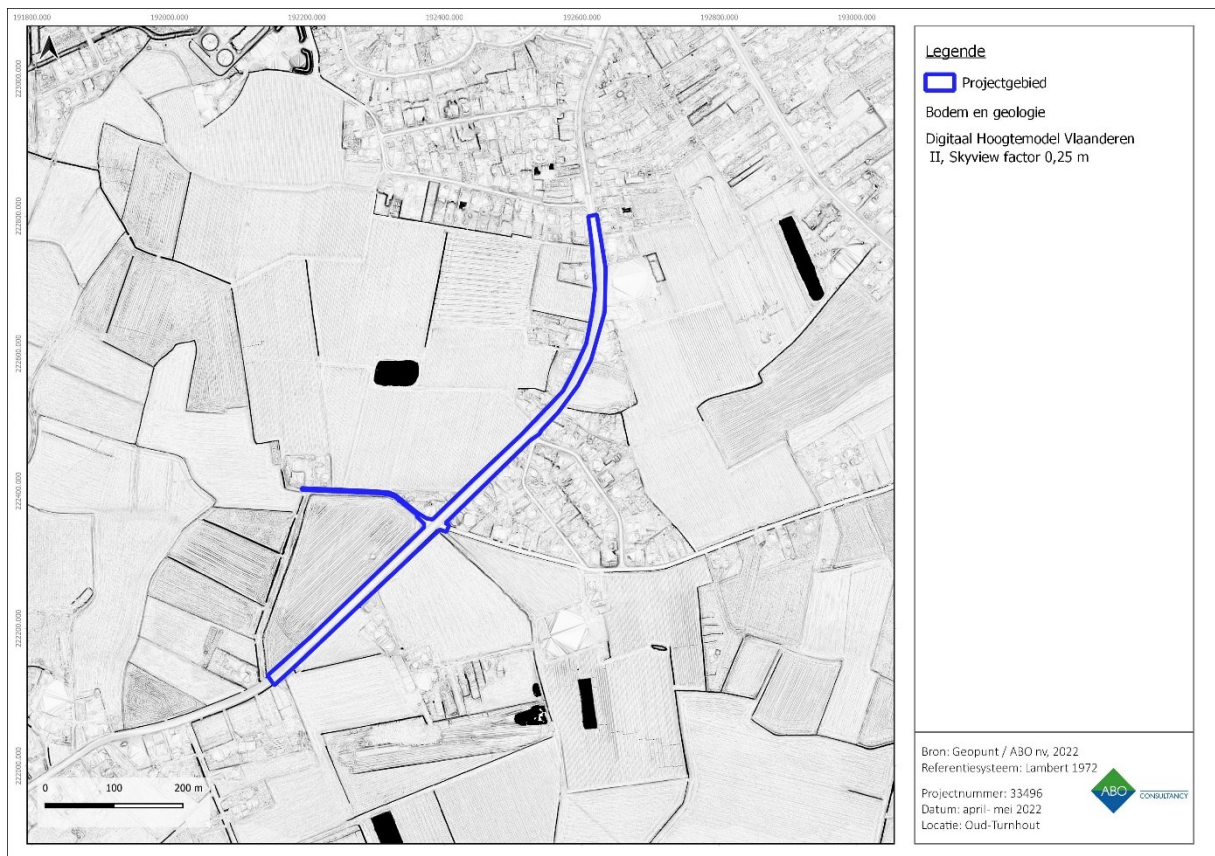
Figuur 18: Uittreksel van het Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied.

Figuur 19: DHM met aanduiding van de hoogteprofielen t.h.v. het projectgebied.

Figuur 20: Hoogteprofielen 1 en 2 (Geopunt 2022).

Figuur 21: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

Volgens de gedigitaliseerde Bodemkaart (1950-1970) komen er verschillende karteringen voor ter hoogte van het projectgebied die kenmerkend zijn voor de Kempen (Figuur 22). Deze zullen hieronder kort worden opgesomd:

- **Zdm**-bodemtype: Het noordelijke deel van het projectgebied is gekarteerd als een matig natte zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont. Het betreft een plaggenbodem, waarbij de bovengrond minstens ca. 60 cm dik is. De onderzijde van het plaggendeek is veelal zwartachtig van kleur en zeer humusrijk, het betreft namelijk de bouwlaag van een begraven profiel. Roestverschijnselen komen voor tussen een diepte van 40 en 60 cm-mv.
- **Zcg3**-bodemtype: Binnen een klein deel van het noordelijke deel van het projectgebied wordt een matig droge zandbodem met een duidelijke ijzer en/of humus B-horizont verwacht. Het betreft een podzolbodem.
- **Zcm**-bodemtype: Enkele delen van de noordelijke helft van het projectgebied vallen binnen een matig natte zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont. Deze plaggenbodems hebben een bovengrond van minimaal 60 cm dik. Ook hier is de onderzijde van het plaggendeek humus rijk en zwart van kleur. De drainageklasse betreft matig nat en matig gleyig.
- **OB**-bodemtype: Een kartering ter hoogte van een **OB**-bodem wilt zeggen dat de ondergrond er naar alle waarschijnlijkheid verstoord is. Evengoed worden terreinen die bebouwd zijn op deze manier gekarteerd omdat de bodemopbouw er niet onderzocht kan worden. Er bestaat evenwel een kans dat indien de bodem plaatselijk toch niet verstoord zou zijn, de bodemopbouw aanleunt bij de bodems uit de nabije omgeving. Enkele kleine delen van het projectgebied zijn binnen dit bodemtype gekarteerd.

- **Zdcy**-bodemtype: Het zuidelijke deel van het projectgebied is gekarteerd als een matig natte zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde B-horizont. De bovengrond (ca. 20 – 40 cm dik) is vaak bruingrijs van kleur en gaat over een sterk roestige horizont. De verbrokkelde B-horizont bestaat uit geïsoleerde zware vlekken.
- **Zep**-bodemtype: Binnen een klein deel van de zuidelijke kant van het projectgebied wordt een natte zandbodem zonder profiel verwacht. Een reductiehorizont is aanwezig tussen een diepte van 80 tot 120 cm-mv.
- **W-Zem**-bodemtype: Het uiterst zuidelijke deel van het projectgebied is gekarteerd als een matig natte zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

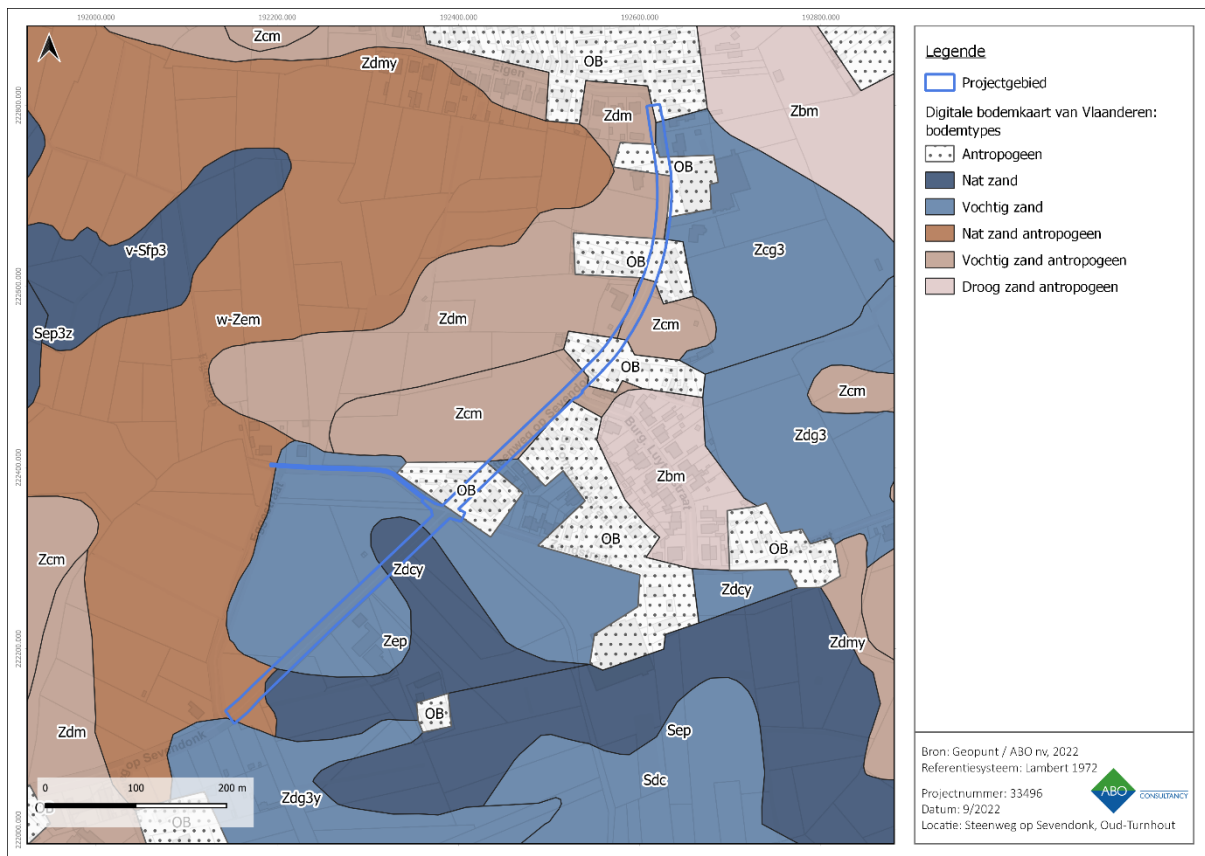
Binnen het noordelijke deel van het projectgebied worden vooral plaggenbodems (**Zdm**, **Zcm**) en een podzolbodem (**Zcg3**) verwacht. Een plaggenbodem is bouwland dat kunstmatig is opgehoogd met organisch materiaal en/of dierlijke mest. Plaggenbemesting betreft dus een oude landbouwmethode. Deze methode werd voornamelijk vanaf de middeleeuwen op grote schaal toegepast op minder vruchtbare gronden. Plaggenbodems hebben een afdekkende eigenschap, waardoor de kans op een goede bodembewaring toeneemt. Een goede bodembewaring heeft positieve gevolgen voor de conservatie van eventueel aanwezige archeologie. Podzols zijn ontstaan in het vroeg Holoceen op zogenaamde dekzandgronden. Ze bestaan uit dekzand waarop gedurende een lange periode verschillende bodemprocessen hebben ingewerkt. Dit betekent dat een podzol een indicatie kan zijn voor de aanwezigheid van een goed bewaringspotentieel omtrent steentijd. Het is echter eerder waarschijnlijk dat de plaggen en podzols reeds aangetast en/of vernietigd zijn door de aanleg van verhardingen binnen het projectgebied. Er wordt binnen het projectgebied namelijk een bodemverstoring van ca. 0,6 m-mv diep verwacht. In het zuidelijke deel van het projectgebied worden er naast verstoorde bodems ook matig natte zandbodems en natte zandbodems zonder profiel verwacht.

Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:200 000) bestaat het projectgebied uit **type 21** (Figuur 23). Hier zijn geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de pleistocene sequentie aanwezig.

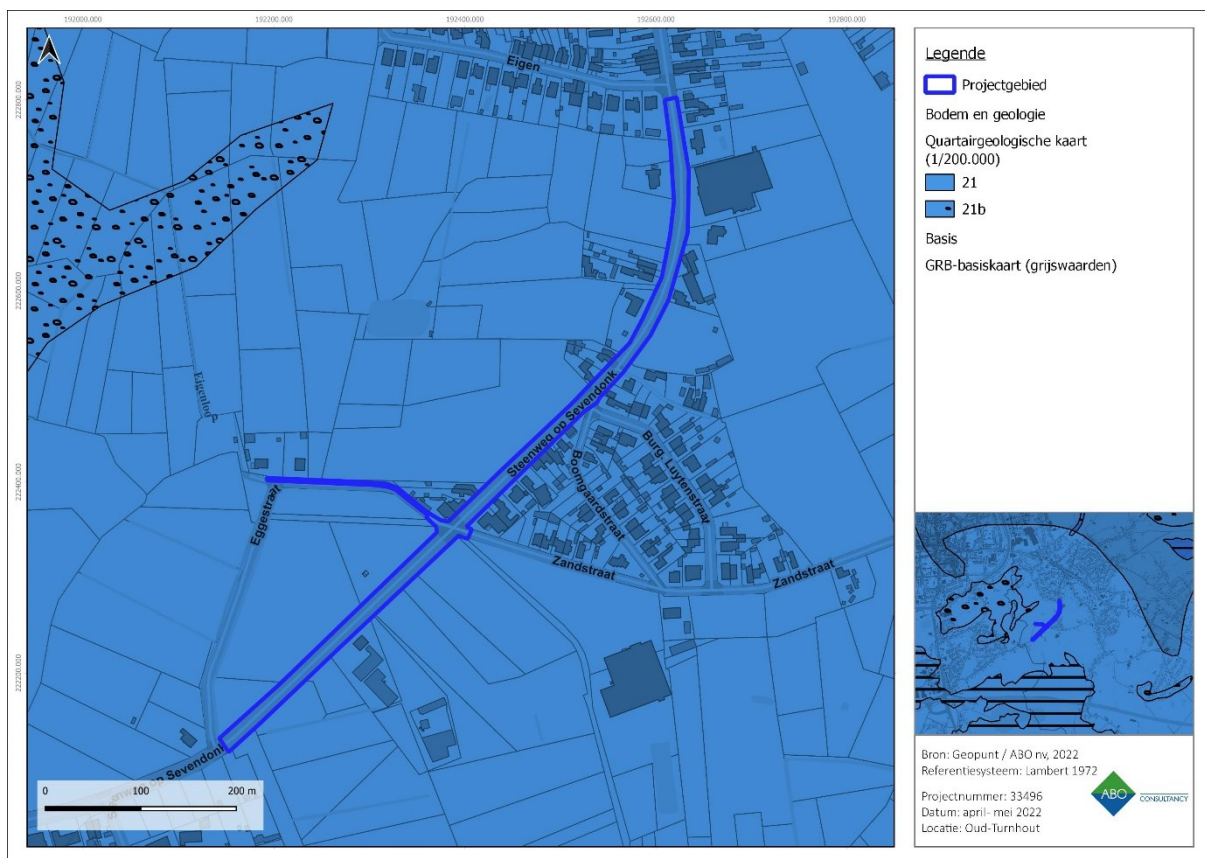
Het projectgebied ligt op de tertiaire afzettingen van de Formatie van Brasschaat, **Lid van Schortvoort** (Figuur 24). Deze laag wordt gekarakteriseerd door witgrijs fijn zand. Het is kwartsrijk en weinig glauconiet- en glimmerhoudend. De top van de tertiair isohypsen komt voor op ca. 2,5 m-mv. Er is daarom een mogelijkheid dat deze laag wordt aangesneden tijdens de aanleg van de rioleringen.

Volgens de potentiële bodemerosiekaart zijn er voor het projectgebied geen gegevens beschikbaar. De percelen in de directe omgeving van het projectgebied zijn echter wel gekarteerd als zijnde 'verwaarloosbaar', 'zeer laag' en 'laag'. Een lage impact van erosie bevordert de bewaring van de bodemopbouw en bijgevolg ook van eventueel aanwezige archeologische resten (Figuur 25).

Het projectgebied is volgens de Bodembedekkingskaart grotendeels in gebruik als weg (grijs). De ruimere omgeving van het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door wegen (grijs), gebouwen (rood), water (blauw) en natuur (groen). Deze kaart is weinig aanvullend en bevestigt hierbij de GRB (Figuur 26).

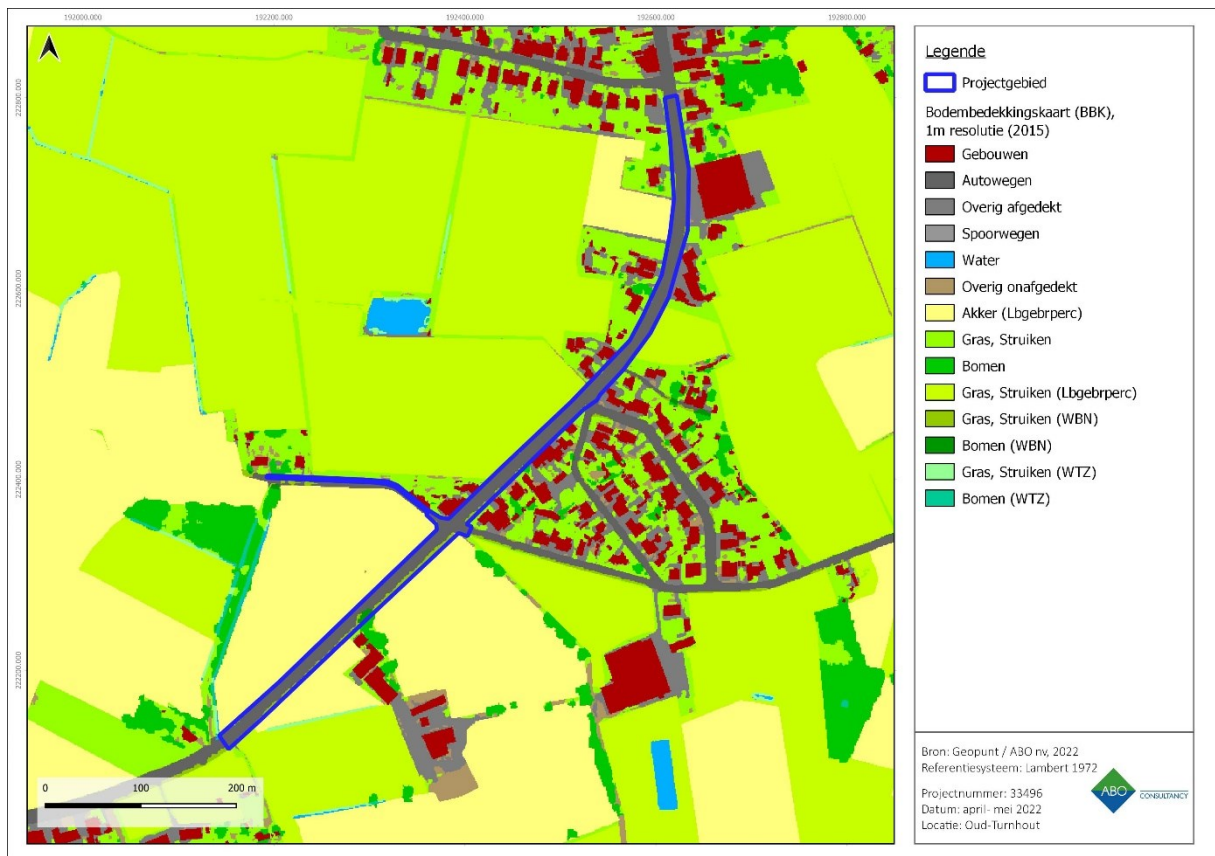

Figuur 22: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 23: Gedigitaliseerde quartairegeologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 26: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied.

3.3 BORINGEN TV/SOP

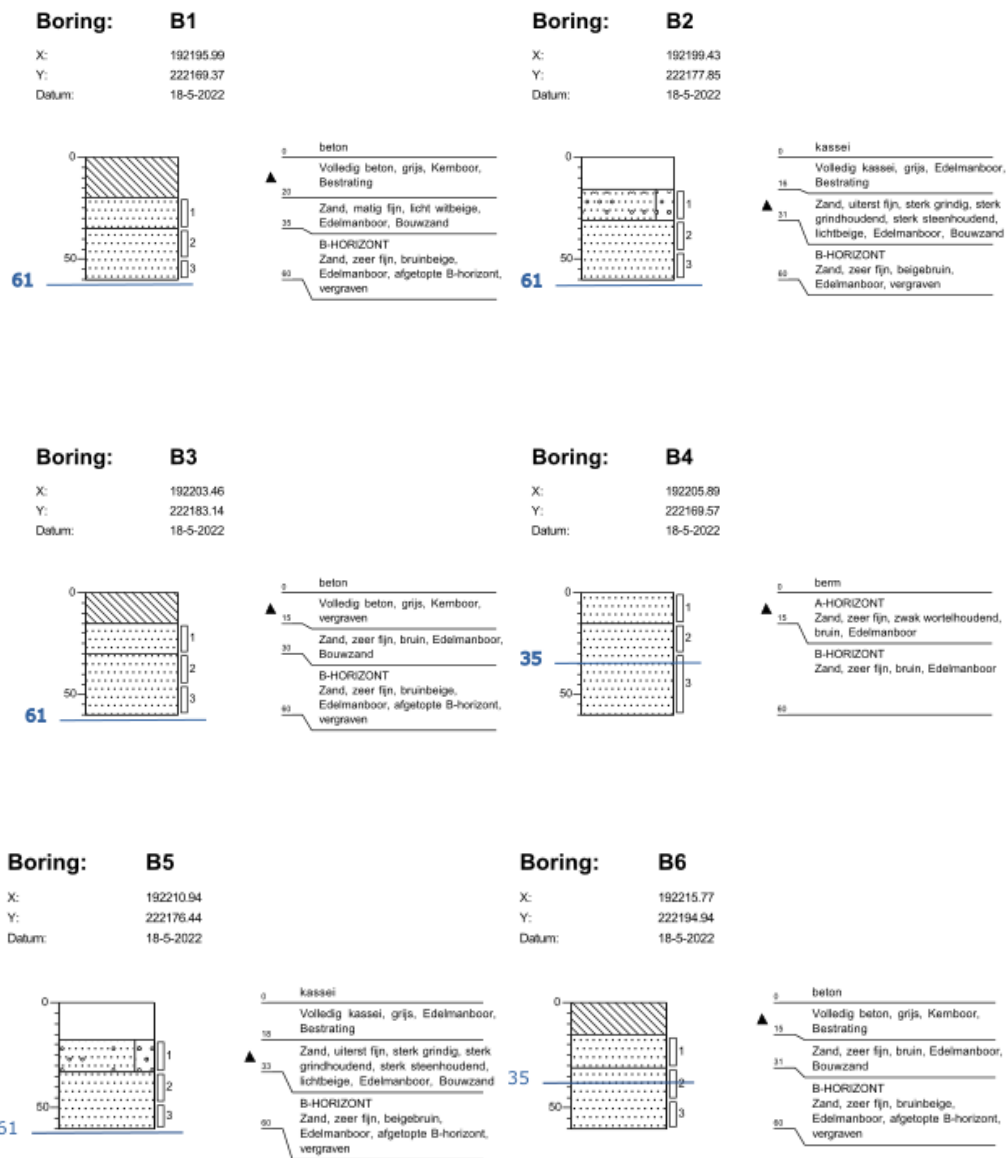
Op 17 en 18 mei 2022 werd er op en langsheen de bestaande wegnis 34 (kern)boringen uitgevoerd door Delo nv in opdracht van ABO nv voor de opmaak van een technisch verslag en sloopopvolgingsplan. Uit deze 34 boringen blijken de volgende resultaten:

- In het noordelijke gedeelte van de Steenweg op Sevendonk vanaf de Eggestraat bevinden zich huidige rioleringen tot onder het fietspad. Boring 18 bevestigde dit aangezien ze werd gestaakt na het aantreffen van een rioleringsbuis. Het wegdek heeft een impact tussen 30 tot 60cm verstoring. Waar er riolering aanwezig is, is er een verstoring tot 150cm-MV vastgesteld.
- Het zuidelijke gedeelte van de Steenweg op Sevendonk tot aan het kruispunt met de Eggestraat is heden niet voorzien van riolering, enkel oppervlakkig nutsleidingen onder het huidige fietspad. De huidige asfaltverharding heeft een verstoring veroorzaakt tussen ca.35cm-MV (fietspad versus wegdek rijweg). In de berm is er slechts lokaal verstoring vastgesteld tot ca. 30cm-MV.
- De Steenweg op Sevendonk tussen het kruispunt met de Eggestraat en nr. 170, is heden enkel verstoord door de wegkoffer. Onderstaande boringen tonen een verstoring aan tot ca. 30cm (bestrating + bouwzand). De geplande nieuwe wegnis wordt voorzien op een diepte van 61cm-MV. Dit betekent een bijkomende verstoring van ca. 30cm. De uitgevoerde boringen tonen aan dat deze verstoringen gepland zullen zijn in de aanwezige B-horizont. De C-horizont start tussen 100 en 120cm-MV. Voor de aanleg van het wegdek blijft het archeologisch niveau bewaard. Het geplande fietspad wordt in de bermen voorzien op ca. 35cm-MV. In deze bermen is slechts bij een enkele boring een verstoring van de A-horizont aanwezig. De geplande fietspaden komen hierbij tot 35cm-MV, in de huidige B-horizont (B6, B7 en B8). Het archeologisch niveau blijft bewaard voor de aanleg van de fietspaden.

- De boringen aan het begin en einde van de Eggestraat tonen een verstoring tot 50cm-MV door de bestaande verharding (B11).

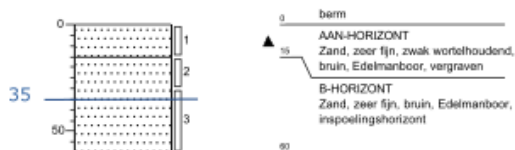
De boringen tonen aan dat het gedeelte van het projectgebied met de minste huidige verstoringen (de zuidelijke zone), voor de geplande verstoringen niet kan rekenen op genoeg buffer tussen het archeologisch niveau en de geplande dieptes. Waar beperkt een sleuf wordt gepland voor de aanleg van riolering, is de verstoring aanzienlijk maar is thans de kenniswinst te gering. In combinatie met de heraanleg van het wegdek is er terdege een hoge mogelijke kenniswinst.

Onderstaande boorstaten geven tevens de geplande verstoringsdiepte van het wegdek aan.

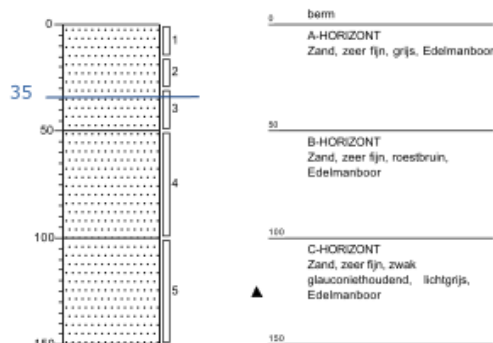

Boring: B7

X: 192223.21
Y: 222186.63
Datum: 18-5-2022

Boring: B8

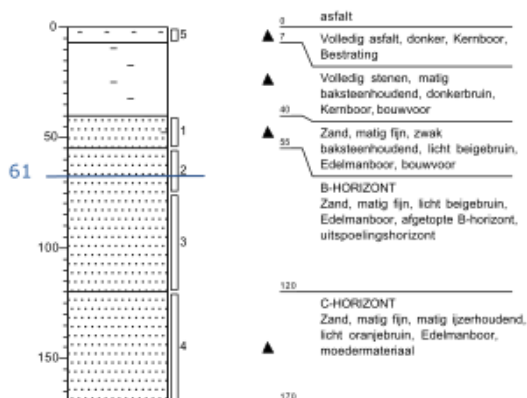
X: 192299.79
Y: 222258.38
Datum: 18-5-2022

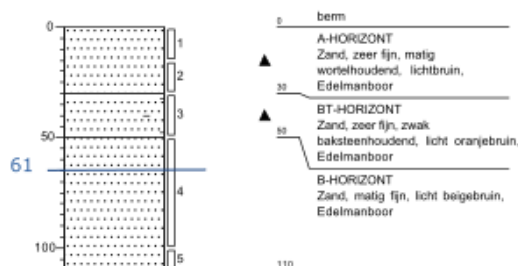
+

Boring: B9

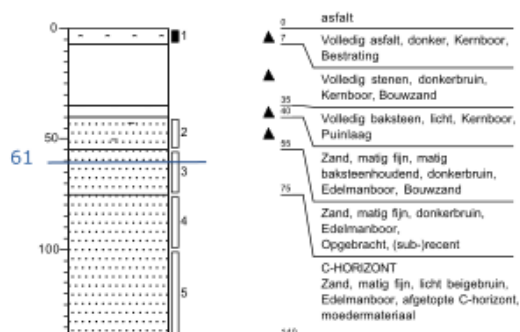
X: 192376.29
Y: 222352.90
Datum: 17-5-2022

Boring: B10

X: 192376.89
Y: 222358.75
Datum: 17-5-2022

Boring: B11

X: 192226.50
Y: 222400.29
Datum: 17-5-2022

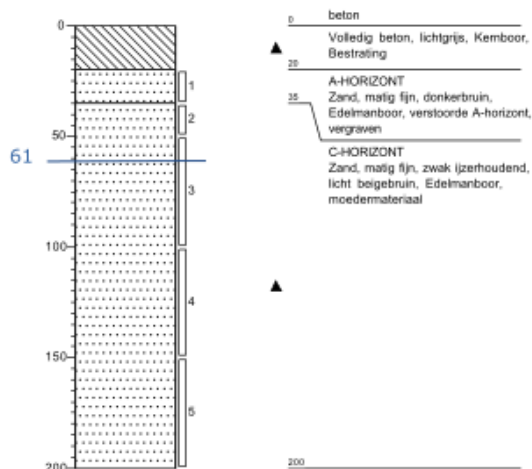
Boring: B12

X: 192399.93
Y: 222348.45
Datum: 18-5-2022

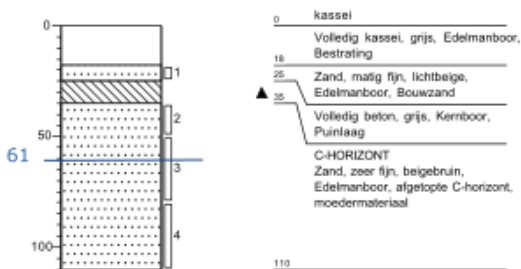

Boring: B13

X: 192439.46
Y: 222402.72
Datum: 17-5-2022

Boring: B14

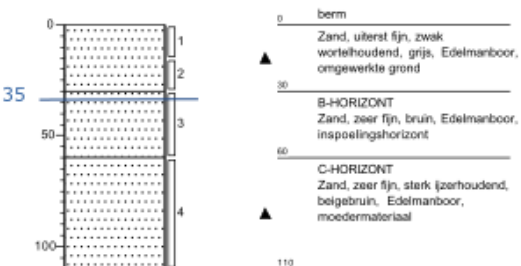
X: 192432.48
Y: 222401.39
Datum: 18-5-2022

Boring: B15

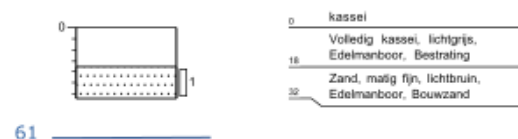
X: 192437.14
Y: 222406.70
Datum: 18-5-2022

Boring: B16

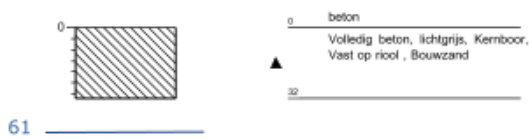
X: 192440.47
Y: 222411.86
Datum: 18-5-2022

Boring: B17

X: 192437.14
Y: 222395.90
Datum: 17-5-2022

Boring: B18

X: 192442.29
Y: 222398.89
Datum: 17-5-2022

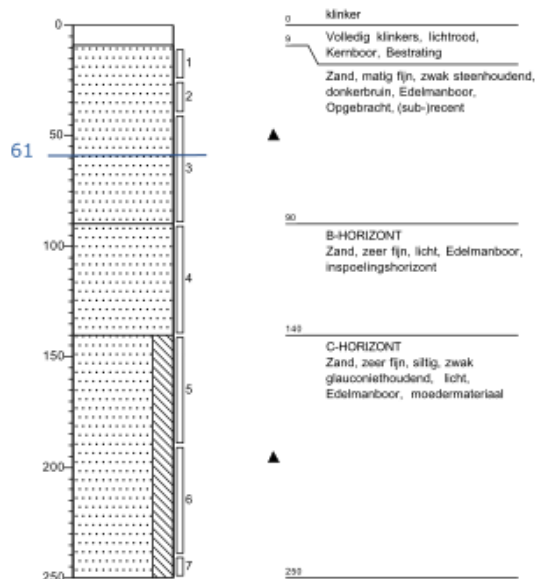

Boring: B19

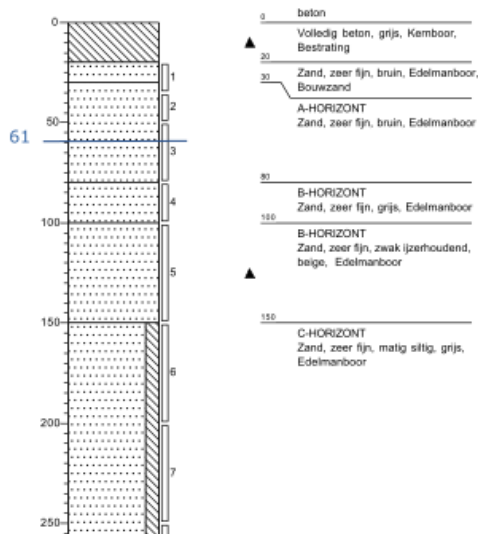
X: 192448.58
Y: 222402.16
Datum: 17-5-2022

Boring: B20

X: 192530.93
Y: 222485.03
Datum: 17-5-2022

Boring: B21

X: 192618.32
Y: 222629.36
Datum: 18-5-2022

Boring: B22

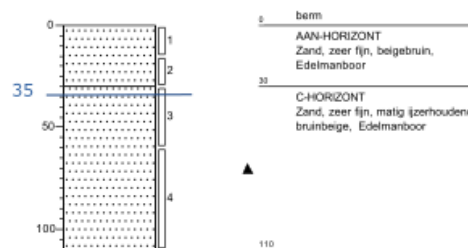
X: 192615.51
Y: 222625.54
Datum: 18-5-2022

Boring: B23

X: 192612.27
Y: 222624.24
Datum: 18-5-2022

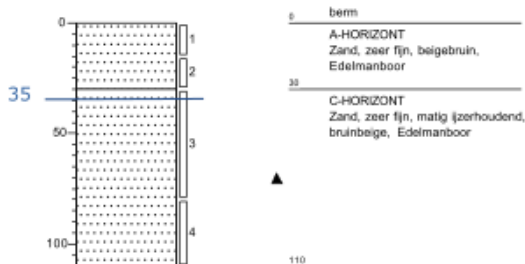
Boring: B24

X: 192608.22
Y: 222620.75
Datum: 18-5-2022

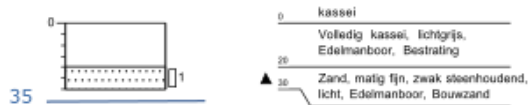

Boring: B31

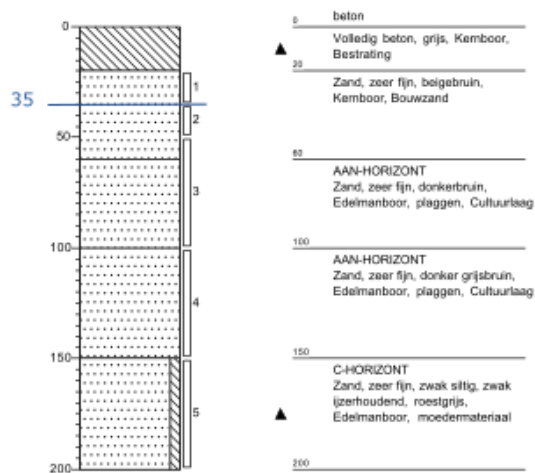
X: 192611.03
Y: 222790.08
Datum: 18-5-2022

Boring: B32

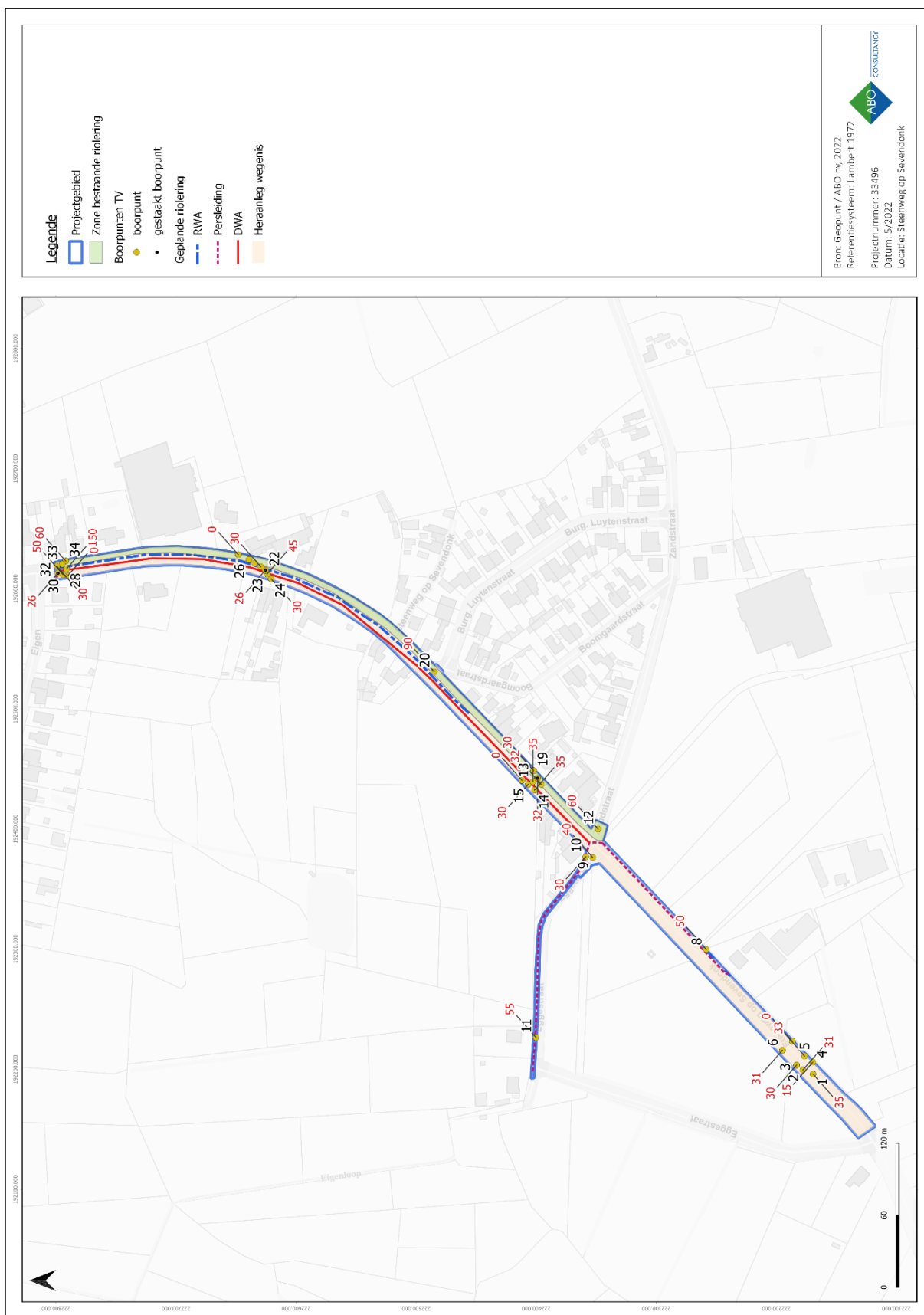
X: 192618.93
Y: 222799.39
Datum: 17-5-2022

Boring: B34B

X: 192623.08
Y: 222791.91
Datum: 18-5-2022

Figuur 28: Grb met de locatie van de boringen, de minimale verstoringsdiepte en de geplande werken (Bron: ABO nv 2022)

4 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1 HISTORISCHE ACHTERGROND

Historische bronnen vermelden Oud-Turnhout in 1333 als *Vetus Turnholtum* en in 1405-1406 als *Oud-Tuernout* en in 1414 als *Vies-Tournout*.¹ Het woord *Hout* is letterlijk te interpreteren, er is echter nog altijd geen consensus over de betekenis van het woord *Turn*. Een mogelijke verklaring is dat het woord *Turn* is afgeleid van het Germaanse woord *turn* of *torn*, wat toren betekent. Een andere mogelijkheid is dat het is afgeleid van het Germaanse woord *Turnum*, wat doornboom betekent. Het woord oud is mogelijk tevens letterlijk te interpreteren, maar het kan ook zijn afgeleid van het Middelnederlandse woord *ouwe* wat een waterdoorsneden land betekent.²

In de omgeving van Oud-Turnhout zijn verschillende sporen van prehistorische bewoning aangetroffen. Het landschap wordt hier gekenmerkt door hoger gelegen dekzandruggen, waar verschillende steentijdsites zijn opgegraven. Zo zijn er bijvoorbeeld vondsten uit het midden paleolithicum aan het licht gekomen ter hoogte van Heieinde in Oosthoven, zo'n 6 km ten noorden van het projectgebied.³

Losse verspreide archeologische vondsten duiden aan dat de omgeving continu bewoond was vanaf het paleolithicum tot de late middeleeuwen. Historische bronnen vermelden de eerste nederzetting ter hoogte van de Sint-Bavokerk in de 12e- 13e eeuw. Deze kerk was gebouwd op een hoger gelegen dekzandrug. In de opvolgende eeuwen verplaatste de bewoning zich echter naar de rand van de beekvallei.

In 1395 werd de priorij van de Augustijner Kanunniken gesticht in Corsendonk door Maria Van Brabant-Gelre, Vrouwe van het Land van Turnhout. Archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat het kloostercomplex bewoond was rond 1398. De eerste kloostergebouwen waren hoogstwaarschijnlijk gemaakt met leem, hout en steen. In 1430 werd er begonnen met de bouw van een eerste kerk.⁴

Buiten de priorij Corsendonk, de Sint-Bavokerk en enkele hoeves, is er van de oude bewoning niets bewaard gebleven. Vele wijken en dorpen zijn aangelegd in de 20ste eeuw. Vanaf november 2016 werd uit angst voor een volgende Wereldoorlog een reeks bunker gebouwd in Beerse, Brecht, Oud-Turnhout, Rijkevorsel, Schoten en Turnhout, beter bekend als de 'Turnhoutkanalstelling'. In tegenstelling tot wat de benaming stelt, komen de bunkers eveneens niet langsheen de Kempense kanalen voor.⁵

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 BESCHERMDE EN VASTGESTELDE ERFGOEDWAARDEN

Volgens de Inventaris Bouwkundig Erfgoed bevinden er zich geen erfgoedwaarden op het projectgebied (Figuur 29). In de directe omgeving zijn enkele elementen van waardevol bouwkundig erfgoed aanwezig zoals een Duitse bunker uit de Eerste Wereldoorlog.⁶ Deze bunker maakt deel uit van de 'Turnhoutkanalstelling', een Duitse verdedigingsstelling uit de Eerste Wereldoorlog, die vanaf november 1916 was aangelegd langs het kanaal Schoten-Turnhout-Dessel. Aan de Oude Kom in Turnhout draaide de

¹ Maurits Gysseling, *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226* (Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960), 981.

² Omer Vandeputte, *Gids Voor Vlaanderen 2007* (Lannoo Uitgeverij, 2007), 953.

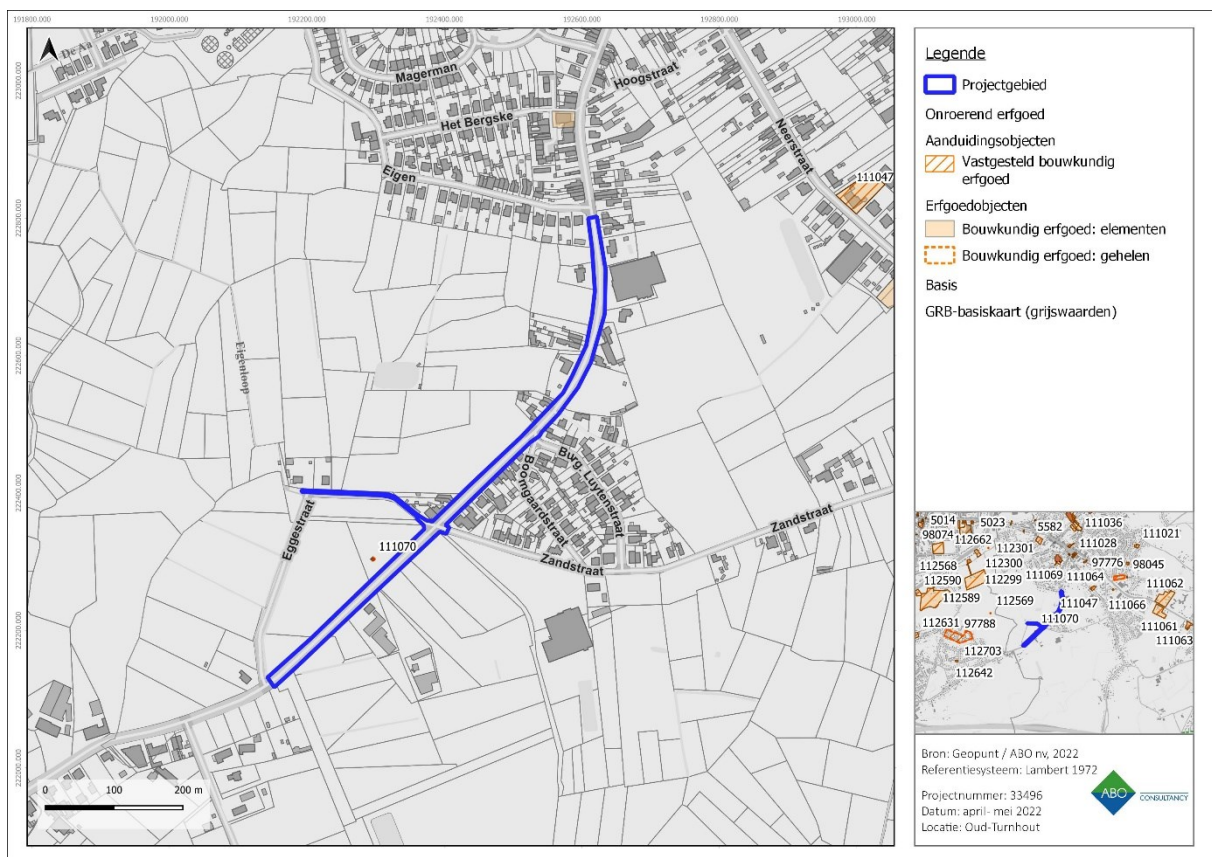
³ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Oud-Turnhout', in *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 16 mei 2022, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13746>; Stephan Delaruelle en Bert Tops, *Turnhout en de Grote Markt: de geschiedenis archeologisch bekeken* (Turnhout Brepols, 2012).

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Priorij Corsendonk', in *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 16 mei 2022, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/11708>.

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Turnhoutkanalstelling', *Inventaris Onroerend Erfgoed*, 10 september 2019, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/305971>.

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Duitse bunker', in *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 16 mei 2022, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/111070>.

stelling weg van het kanaal in de richting van Corsendonk (Oud-Turnhout) en vormde ze een halve kringstelling ten oosten van Turnhout.

Figuur 29: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied.

Langs het kanaal tussen Schoten en Turnhout werden de bunkers zowel aan noordelijke zijde als aan zuidelijke zijde opgetrokken. In het totaal zouden er oorspronkelijk 132 bunkers zijn opgetrokken langs de 'Turnhoutkanalstelling'. De bunkers lagen nooit verder dan 600 meter uit elkaar. Op de noordelijke oever bestonden de stellingen uit loopgraven met (dubbele) draadversperringen, waarin mitrailleursposten en ook bunkers waren opgetrokken. De meeste bunkers van de 'Turnhoutkanalstelling' kunnen teruggebracht worden tot drie types: 'Unterschlupf für 3 Man. zugl. Inf. Beobachter', 'Masch.Gew.Stand zugl. Unterschlupf für 18 Man' en 'Masch. Gew. Unterstände'. De bunkers waren allen opgetrokken uit gewapend beton waarbij voor de versteviging van de plafonds (vaak) spoorrails of tramrails gebruikt werden, vandaar dat men in de volksmond ook spreekt van 'trambunkers' of 'treinbunkers'.⁷ De bunker langs de Steenweg op Sevendonk bevindt zich op ca. 18 m van het projectgebied en betreft het type 'Masch. Gew. Unterstände' (onderkomen van mitrailleursploeg). Het heeft een rechthoekige vorm bestaande uit 1 ruimte (5,8 x 5 m). Dit type komt vaak voor ten zuiden van het kanaal en in halve kringstelling ten oosten en zuidoosten van Turnhout.⁸

In de ruimere omgeving van het projectgebied zijn nog enkele andere erfgoedwaarden aanwezig. Gezien deze op een grotere afstand tot het projectgebied gelegen zijn, zijn deze echter minder relevant voor het bureauonderzoek.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Turnhoutkanalstelling'.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Duitse bunker'.

Figuur 30: Een foto van de bunker langs de Steenweg op Sevendonk (Decoodt 2018).

4.2.2 ARCHEOLOGISCHE DATA

In de nabije omgeving van het projectgebied zijn er verschillende meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) bekend van archeologische sporen en/of vondsten die een licht kunnen werpen op de aanwezigheid van menselijke occupatie in het verleden (Figuur 31). Het gaat hier voornamelijk om resten uit de middeleeuwen, de nieuwe en nieuwste tijd. In mindere mate zijn er ook meldingen van archeologisch erfgoed uit de prehistorie, ijzertijd en Romeinse tijd aanwezig.

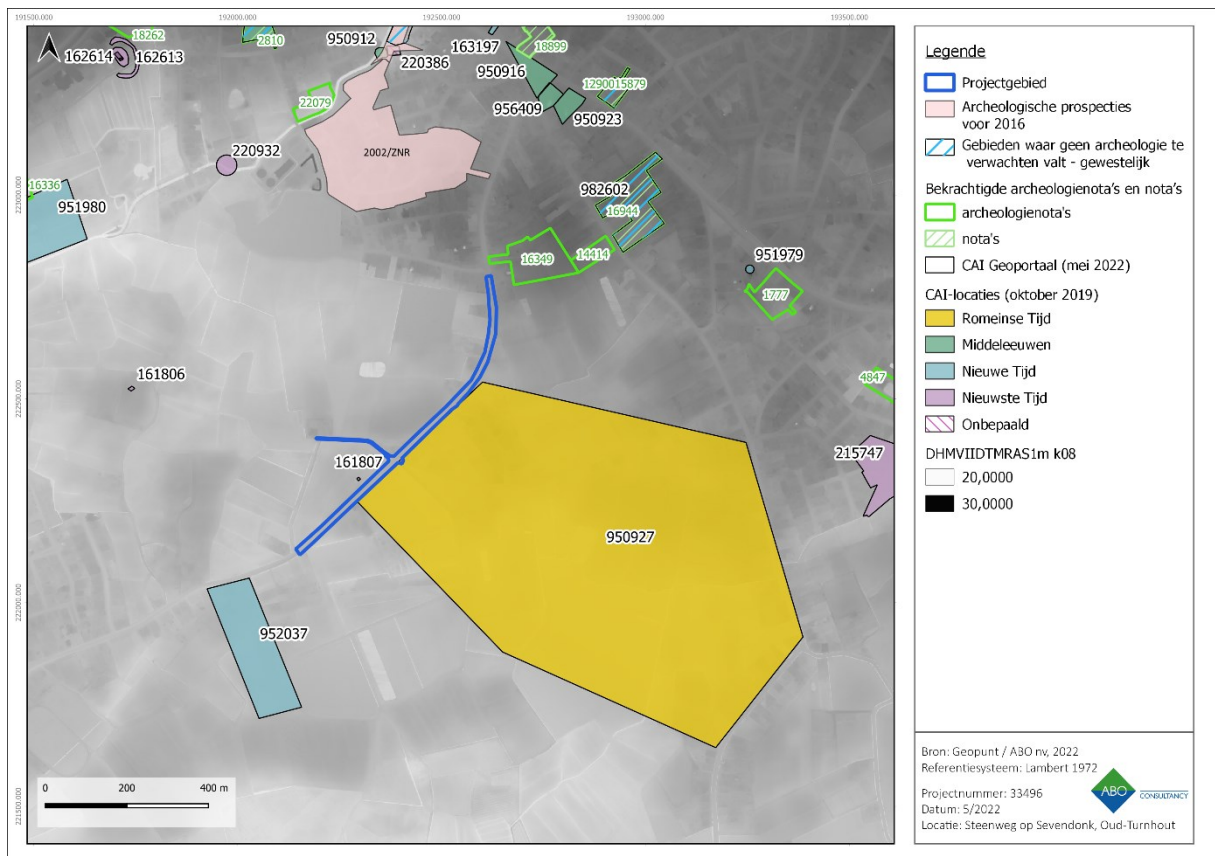
Prehistorie

Op een afstand van ca. 1,2km van het projectgebied toont de CAI enkele meldingen met een datering uit de prehistorie, op voornamelijk podzolgronden (bijvoorbeeld ID's 950920, 165469, 165466 en 101027). Bij locatie 950920 wordt er getwijfeld over de datering (mogelijk metaaltijden) maar de locatie ligt parallel ten opzichte van de vallei van de Aa aldus mag een potentieel voor prehistorische perioden voor het projectgebied niet genegeerd worden.

Metaaltijden

Op ca. 480 m ten noorden van het projectgebied zijn mogelijke bewoningssporen uit de ijzertijd aangetroffen tijdens de uitvoering van een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem en een archeologische opgraving (ID 950917). Er werd gesteld dat de perifere zone van een vermoedelijke nederzetting uit de vroege ijzertijd is aangesneden. Er werden sporen van 1 kleine vierpostenstructuur gedetecteerd, daarnaast werden twee bijkomende paalsporen onderscheiden. Tot slot werd een fragment van een voorraadpot en een maalsteen aangetroffen. Op dezelfde site werden er tevens sporen van een gracht uit de middeleeuwen aangesneden.⁹

⁹ Allemeersch L. e.a. 2013: NIR Liereman Archeologische studie. GATE- rapport 58, deel I en II. (p. 92 van deel I); Annaert R., 2000: Het middeleeuwse Oud-Turnhout op het spoor, Zand op de schop. Een archeologische kijk op de Kempen, p. 79.

Figuur 31: Visuele weergave van de erfgoedwaarden uit de Centrale Archeologische Inventaris in directe omgeving van het projectgebied.

Romeinse tijd

Het projectgebied grenst in het oosten aan een groot gebied waar enkele Romeinse munten zijn aangetroffen tijdens een erfgoedonderzoek. De CAI vermeldt echter geen verdere informatie. Het is dus niet geweten om hoeveel munten dit precies gaat, ook is de herkomst onduidelijk. Daarnaast zijn deze munten geregistreerd als 'losse vondsten'. Een duidelijke context kan hierbij niet worden gegeven. Materiaal kan door bodemprocessen, zoals bijvoorbeeld erosie, worden verplaatst.

Middeleeuwen

Op ca. 800 m ten noordwesten van het projectgebied zijn er tijdens een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem enkele kuilen, een greppel en een karrenspoor uit de middeleeuwen aangetroffen (ID: 224417). In 1 spoor was een scherv van grijs gedraaid aardewerk gevonden.¹⁰ In het centrum van Oud-Turnhout werden tevens meerdere waterputten opgegraven (ID: 956409 en ID: 950923).

Nieuwe en nieuwste tijd

In de nieuwe tijden werd de omgeving van het projectgebied gekenmerkt door de aanwezigheid van een hoeve op ca. 125 m ten zuidwesten. Deze hoeve is in kaart gebracht door middel van analyse van historische kaarten. Op de Ferrariskaart (zie volgende hoofdstuk) is deze hoeve namelijk zichtbaar (ID: 952037).

De omgeving werd verder gekenmerkt door de aanwezigheid van twee sites met walgracht uit de 18e eeuw (ID: 952036 en ID: 951981), een blekerij uit 1689 en een houten dam uit 1749 (ID: 951980).

¹⁰ Schoups A., Huizer J., Stevens F., Belisen B. & Siemons J. 2018: Hendrickxstraat, Oud-Turnhout, VEC Nota 403, Brugge. <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/7859>

In een buffer van 1 km rondom het projectgebied komen enkele erfgoedwaarden voor die te associëren zijn met de Eerste Wereldoorlog. Zo komen er twee bunkers voor die onderdeel uitmaakten van de Antwerpen-Turnhoutstelling. Beide bunkers behoren tot het type II en dateren uit 1917. Nabij de Steenweg op Sevendonk bevindt er een bunker op 18 m afstand midden in het weiland. Deze bunker is tevens opgenomen in de inventaris als vastgesteld bouwkundig erfgoed ID: 111070 en bouwkundig element ID: 305965 (zie hoofdstuk 4.2.1). De tweede bunker ligt iets verder weg van deze weg, op een afstand van ca. 650 ten noordwesten. Op ca. 1 km ten oosten van het projectgebied is er tijdens een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem een mogelijke Duitse loopgraaf aangetroffen die is aangelegd tussen twee bunkers van de Antwerpen-Turnhoutstelling (ID: 215747). Tijdens hetzelfde archeologisch onderzoek zijn tevens enkele sporen van greppels aangesneden die uit de nieuwe en nieuwste tijd gedateerd kunnen worden (Deriew 2013). In open terrein, zoals hier het geval, is dit een loopgracht. Dergelijke loopgraven bevinden zich steeds in het terrein liggend voor het interval tussen twee bunkers. De loopgracht is dan gelegen aan de top van een denkbeeldige driehoek met als basis de rechte lijn tussen twee bunkers, tenzij de terreinomstandigheden dit niet toelaten.¹¹ Verder zijn er in de ruimere omgeving nog enkele metalen vondsten uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen, zoals kogels (ID: 220932).

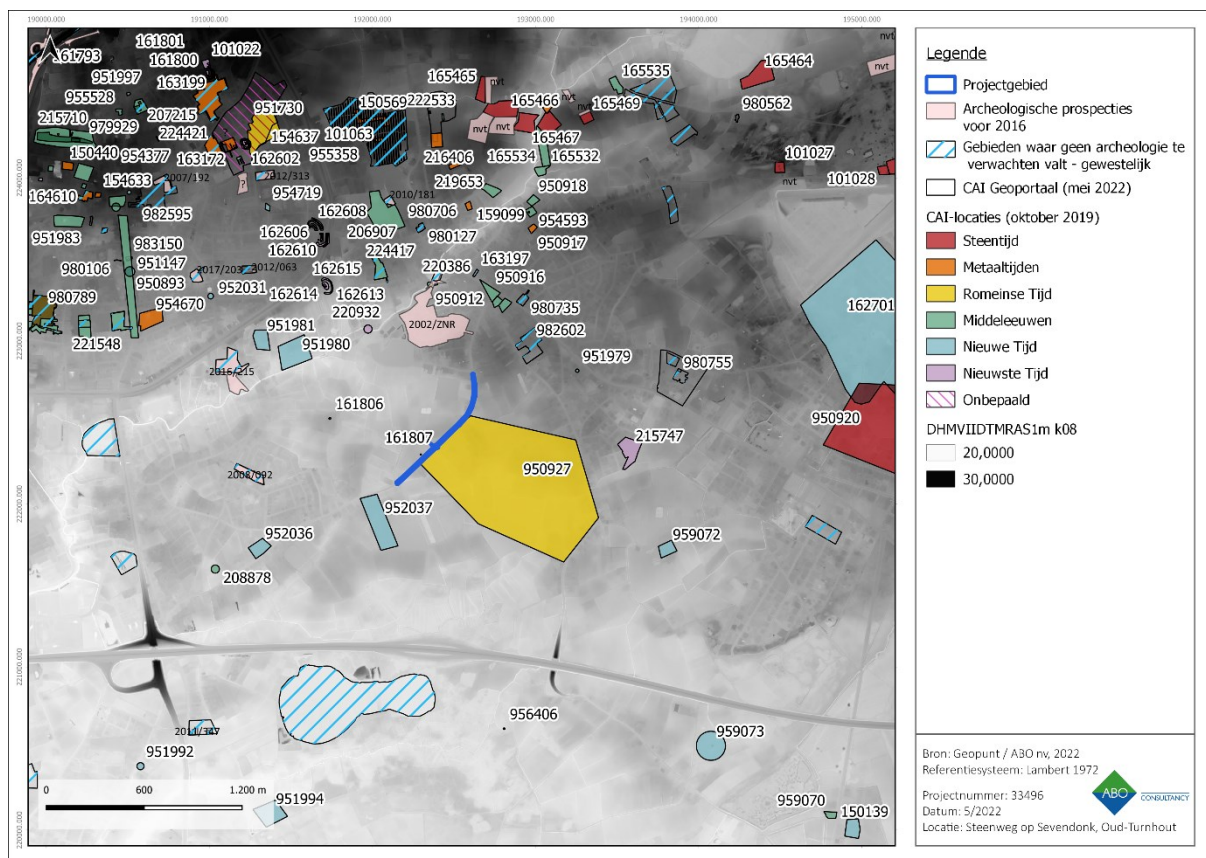
Conclusie

De gekende archeologische resten in de omgeving van het projectgebied lijken te bevestigen dat de regio doorlopend menselijke aanwezigheid heeft gekend vanaf de ijzertijd tot nu. Het projectgebied grenst in het oosten aan een groot gebied waarbinnen enkele Romeinse munten zijn aangetroffen. Doordat deze munten als 'losse vondst' zijn geregistreerd, maakt het echter moeilijk een duidelijke context hierbij te geven.

Op basis van deze informatie bestaat de kans om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit zeer uiteenlopende perioden aan te treffen ter hoogte van het projectgebied, al is er wel een verhoogde kans op de Romeinse tijd. Het kan echter niet uitgesloten worden dat er archeologische resten en/of sporen uit uiteenlopende archeologische perioden aanwezig kunnen zijn op het terrein. In deze situatie moet echter ook rekening gehouden worden met de kans op bewaring van archeologische resten en de mogelijke kenniswinst bij eventueel verder onderzoek.

---

¹¹ Marijke Deriew, Anouk Van der Kelen, en Jordi Bruggeman, 'Archeologisch vooronderzoek Oud-Turnhout - Hendrik van Zellestraat', *Rapportage Onroerend Erfgoed Vlaanderen* 2783 (2013): 162, <https://oar.onroenderfgoed.be/publicaties/ROEV/2783/ROEV2783-001.pdf>.

Figuur 32: Visuele weergave van de erfgoedwaarden uit de Centrale Archeologische Inventaris in directe omgeving van het projectgebied.

CAI	Locatie	Omschrijving	Datering
950917	St Bavostraat (Oud-Turnhout)	Mogelijke nederzetting	ijzertijd (en middeleeuwen)
950927	Oud-Turnhout	Munten	Romeinse tijd
950916	Dorp (Oud-Turnhout)	Puin en muursporen	late middeleeuwen
956409	Oud-Turnhout (Oud-Turnhout)	Waterput	middeleeuwen
950923	Oud-Turnhout (Oud-Turnhout)	Waterputten	middeleeuwen
224417	Hendrickxstraat (Oud-Turnhout)	Kuilen, greppel, karrenspoor	middeleeuwen
950912	Dijkzijde (Oud-Turnhout)	Molen	15 ^e eeuw
951979	Steenweg op Mol 77-79 (Oud-Turnhout)	Molen	16 ^e eeuw
951980	Broekzijde 34 (Turnhout)	Blekerij uit de 17 ^e eeuw en een sluis uit de 18 ^e eeuw	17 ^e en 18 ^e eeuw
951981	Broekzijde (Turnhout)	Site met walgracht	18 ^e eeuw
982602	Neerstraat 69 (Oud-Turnhout)	Perceelsgrenzen	18 ^e en 19 ^e eeuw
952037	Turnhout (Turnhout)	Hoeve	18 ^e eeuw
952036	Dokter Louis Schuermansstraat, Turnhout (Turnhout)	Site met walgracht	18 ^e eeuw
215747	Hendrik van Zellestraat (Oud-Turnhout)	Verdedigingswerken (20 ^{ste} eeuw) en greppels uit nieuwe tijd	nieuwe en nieuwste tijd

161807	Steenweg op Sevendonk, Oud-Turnhout	Bunker	20 ^{ste} eeuw
161806	Steenweg op Sevendonk, Oud-Turnhout	Bunker	20 ^{ste} eeuw
220932	Corn. Mertenslaan (Oud-Turnhout)	Verschillende metalen vondsten	Eerste Wereldoorlog
980735	Steenweg op Mol 34-36 (Oud-Turnhout)	Verstoring	recent
220386	Boudewijnlaan (Oud-Turnhout)	Molen	Niet vermeld
163197	Steenweg op Turnhout (Oud-Turnhout)	Geen informatie vermeld	Niet vermeld

Tabel 1: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied (Centrale Archeologische Inventaris 2022).

In de directe omgeving van het projectgebied werden er sinds de wetswijziging van 2016 reeds 2 archeologienota's en 1 nota's gepubliceerd. Ook voor de nieuwe wetgeving werden reeds verschillende archeologische prospecties in de omgeving uitgevoerd. Deze rapporten en bevindingen zijn reeds vermeld of konden niet opgevraagd worden (interne dossiers IAP).

Voor een terrein ca. 30 m ten noorden van het projectgebied werd er een archeologienota opgesteld door J. Verrijckt in 2020 (ID: 16349). Binnen dit terrein zouden de toenmalige twee woningen gesloopt worden om er plaats te maken voor appartementen, eengezinswoningen en een ondergrondse parkeergarage. Op basis van het bureauonderzoek werd geconstateerd dat het terrein mogelijk archeologische resten vanaf de metaaltijden tot de nieuwe tijd kunnen bevatten. Er werd daarom een verder archeologisch onderzoek noodzakelijk geacht in de vorm van landschappelijke boringen in uitgesteld traject (Verrijckt 2020). Dit onderzoek is tot op heden nog niet uitgevoerd.

Er is een archeologienota geschreven voor een terrein aan de Neerstraat 74 door ARON bvba in 2020 (ID: 14414). Binnen dit terrein zouden er 22 assistentiewoningen gebouwd en een bestaande woning worden gerenoveerd. Op basis van het bureauonderzoek kon niet worden besloten of er een aan-of afwezigheid van een archeologisch bodemarchief aanwezig is. Er werd dan ook een aanvullend vooronderzoek in de vorm van landschappelijke boringen geadviseerd (Driessen 2020). Dit onderzoek is opgevolgd door J. Verrijckt in 2020 (ID: 16944). De landschappelijke boringen gaven voornamelijk een A-C-bodemsequentie aan, waardoor er werd overgegaan naar een proefsleuvenonderzoek. In totaal werden er 16 sporen aangetroffen die voornamelijk tot greppels toebehoren. Sommige van deze greppels konden worden teruggeleid naar deze afgebeeld op de Atlas der Buurtwegenkaart. Gezien de vulling zeer donkerbruin tot zwart van kleur was konden deze worden gedateerd uit recente tijden. In 1 spoor werd een scherv van geglaazuurd aardewerk uit de late middeleeuwen aangetroffen (Verrijckt 2020). Er werd geen archeologische opgraving geadviseerd.¹²

ID	Naam	Type	Bedrijf	Conclusie
16349	Steenweg op Sevendonk, Oud-Turnhout	Archeologienota	J. Verrijckt	Landschappelijke boringen in uitgesteld traject
14414	Neerstraat 74, Oud-Turnhout	Archeologienota	ARON bvba	Landschappelijke boringen in uitgesteld traject
16944	Neerstraat 74, Oud-Turnhout	Nota	J. Verrijckt	Landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In totaal

¹² De Langhe H. en P. Driessen, 2020. Archeologienota, Oud-Turnhout, Neerstraat 74, Bouw van assistentiewoningen. Rapport 852; Jennis, N, Van Bavel J. en J. Verrijckt, 2020. Nota Oud-Turnhout, Neerstraat, Verslag van Resultaten. J. Verrijckt; Verrijckt, J. en A. Van Ravestijn, 2020. Archeologienota Oud-Turnhout, Steenweg op Sevendonk Fase 1: Verslag van Resultaten. Rapport Nr. 0428.

				16 sporen (greppels) en 1 fragment aardewerk aangetroffen.

Tabel 2: Opsomming archeologienota's en nota's met aktename rondom het projectgebied.

4.3 CARTOGRAFISCHE EN ICONOGRAFISCHE BRONNEN

Een belangrijke bron van informatie is historisch kaartmateriaal. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Eventueel eerder aanwezige middeleeuwse structuren zijn mogelijk reeds verdwenen en dus niet meer opgenomen zijn in recentere bronnen.

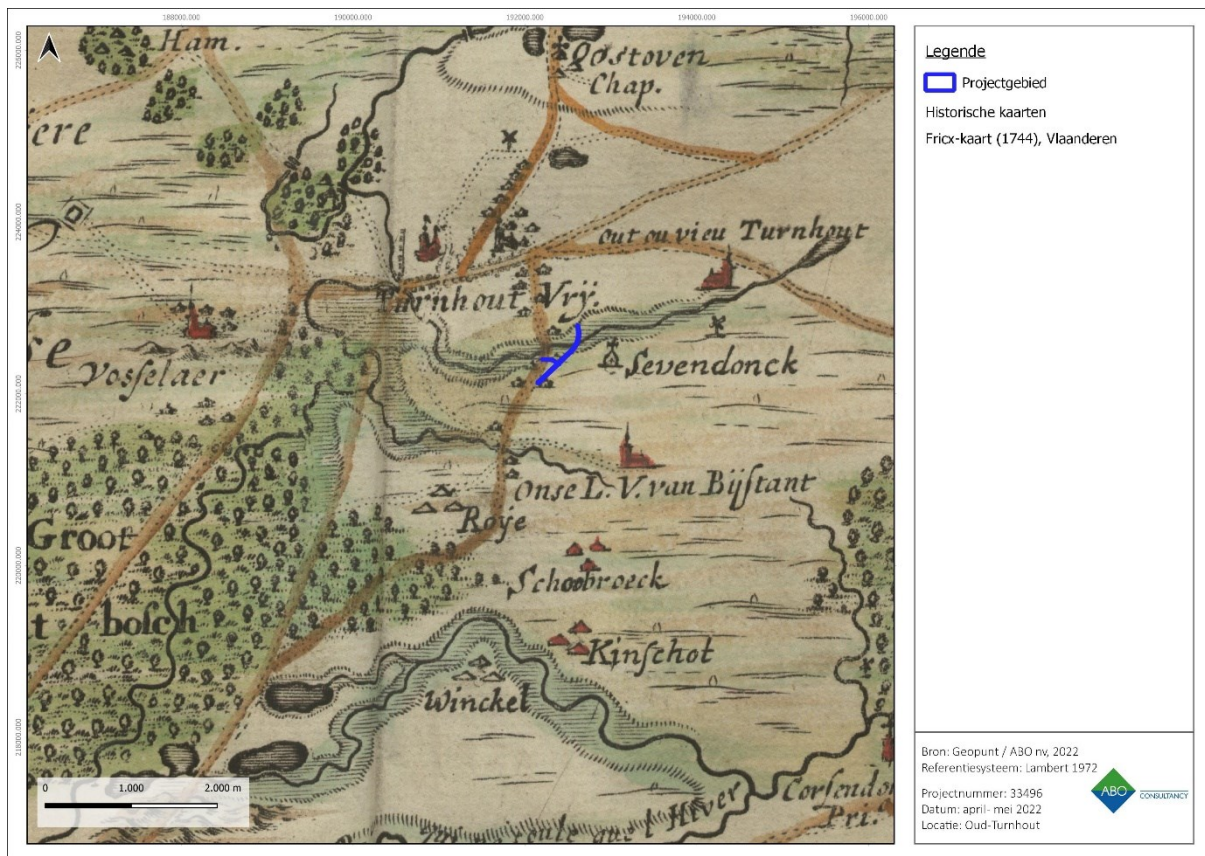
De oudste raadpleegbare betrouwbare cartografische bron is de Fricxkaart (1744). Het projectgebied wordt ter hoogte van *Sevendonck* weergegeven (Figuur 33). De ruimere omgeving werd gekenmerkt door de loop van enkele rivieren, zoals de Aa (die op de kaart door het projectgebied heen stroomt). In werkelijkheid stroomt deze ten noordwesten van het projectgebied. Het gebied ter hoogte van het projectgebied wordt als heide aangeduid. Ten zuidwesten en zuidoosten komen enkele grote beboste gebieden voor.

De Ferrariskaart (1777) geeft een eerste duidelijke indicatie van het historische landschap van de 18e eeuw weer (Figuur 34). Het projectgebied wordt ter hoogte van het gehucht *d'Eygen* weergegeven. Ter hoogte van de Steenweg op Sevendonk is reeds een weg zichtbaar. Enkel in het noordelijke deel van deze weg is bebouwing zichtbaar. Het landschap werd er verder gekenmerkt door de aanwezigheid van akkerland en kleine stukken bos. Ten zuiden van het projectgebied is een hoeve zichtbaar genaamd Schorvoort.

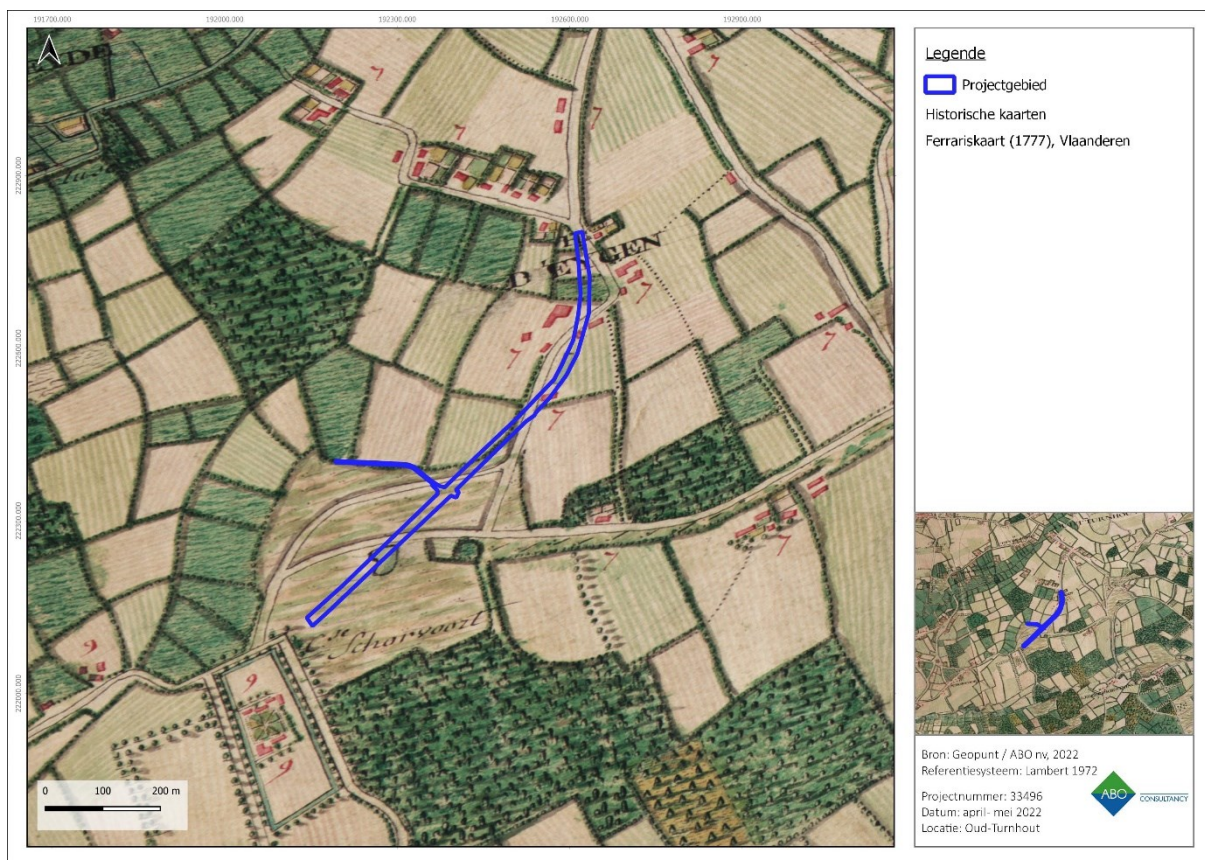
De Atlas der Buurtwegen geeft de toenmalige aanwezigheid van openbare en private wegen weer in 1841 (Figuur 35). Ter hoogte van het projectgebied is nog altijd dezelfde weg zichtbaar. Er is geen stijging in bebouwing zichtbaar langsheen deze weg. Enkel in het centrale deel van het projectgebied lijken er enkele huizen zijn bijgebouwd. De Eggestraat overlapt twee straten genaamd *weg nr. 173* en *nr. 28*. De hoeve ten zuiden van het projectgebied wordt nu aangeduid als Slagmolen hoeven.

Ten opzichte van de Ferrariskaart en de Atlas der Buurtwegenkaart, zijn er op de Topografische kaart Vandermaelen (1846-1854) en de kaart uit 1873 weinig veranderingen zichtbaar in het landschap ter hoogte van het projectgebied (Figuur 36 en Figuur 37). Het landschap wordt er aangeduid als heide, maar daarnaast overlapt het ook kleine beboste percelen. In het noorden van het projectgebied wordt *Herderineken (Cab.)* aangeduid.

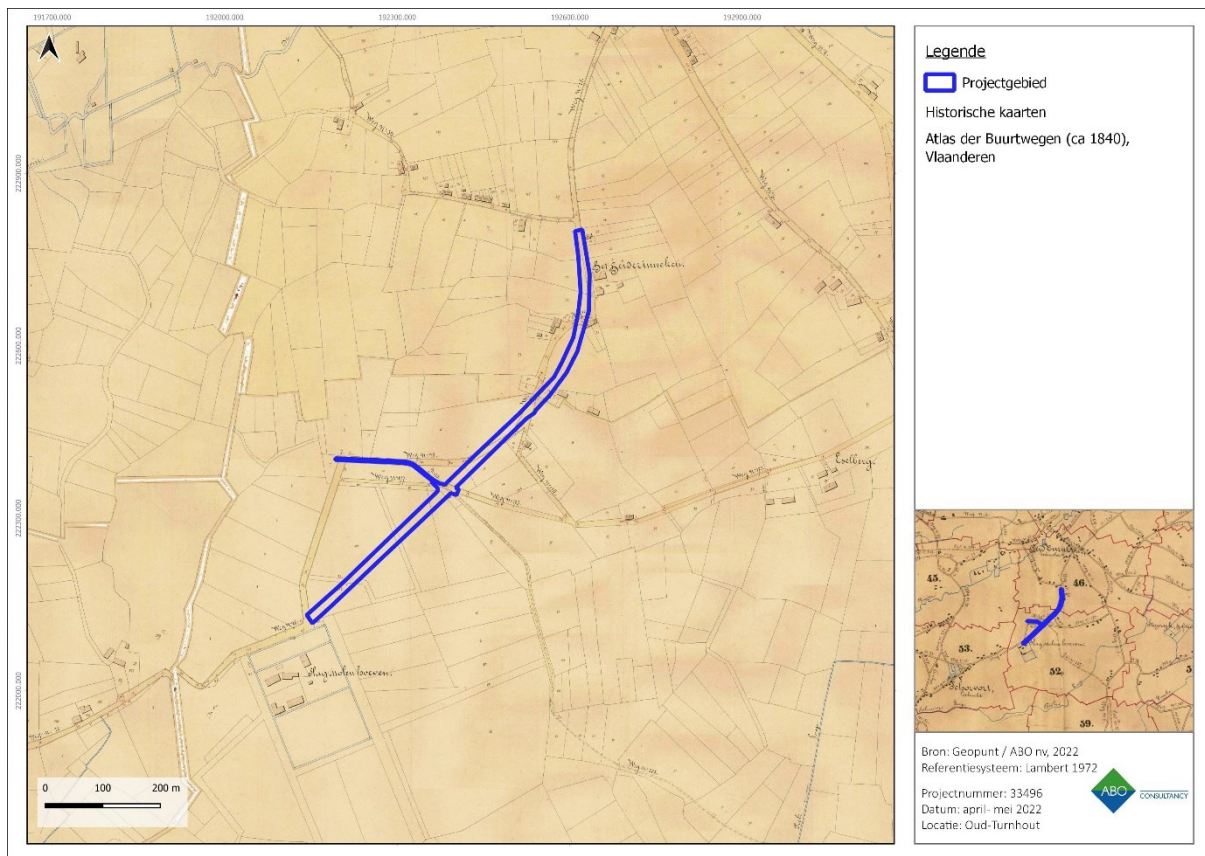
Tussen 1873 en 1939 wordt de Steenweg op Sevendonk aangelegd (Figuur 37 en Figuur 38). Er is tot aan 1969 nog geen grote stijging in bebouwing langs het projectgebied te zien (Figuur 39).

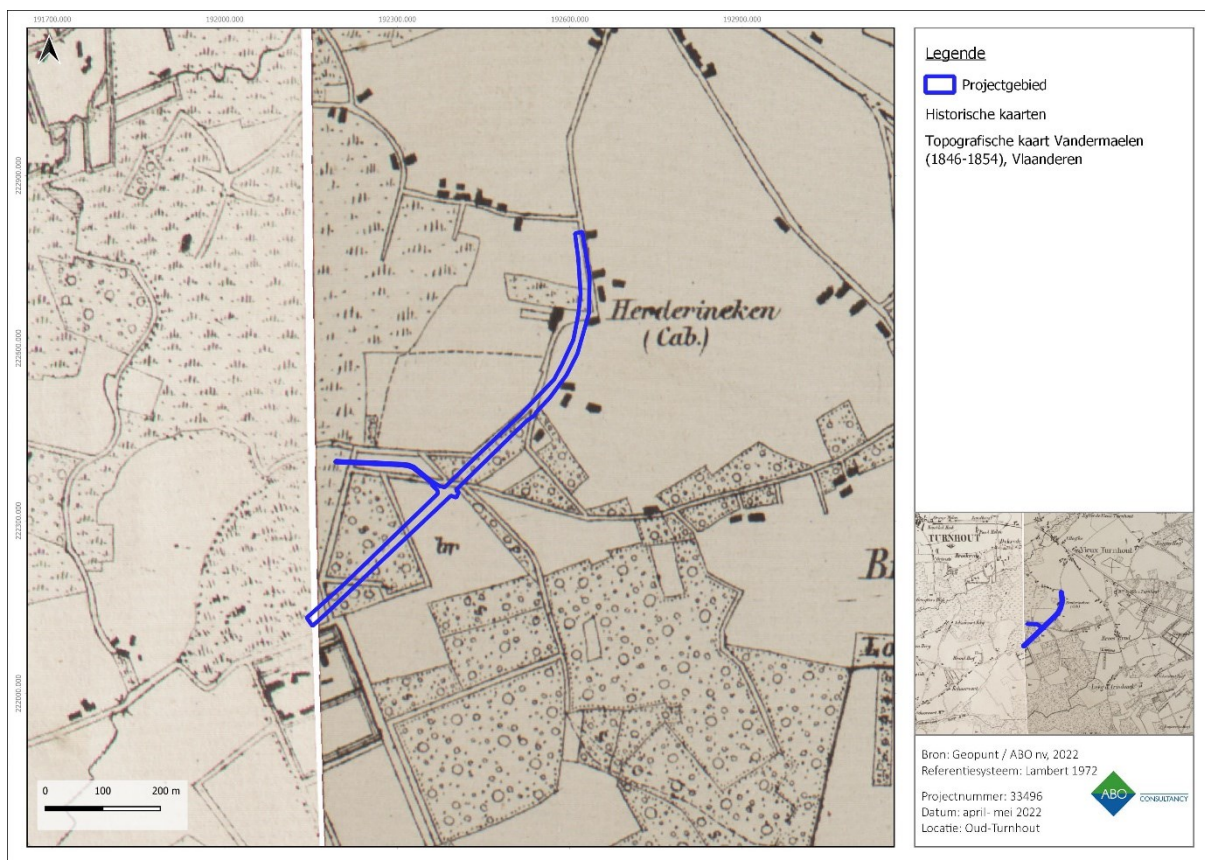
Figuur 33: Fricx-kaart met aanduiding van het projectgebied.

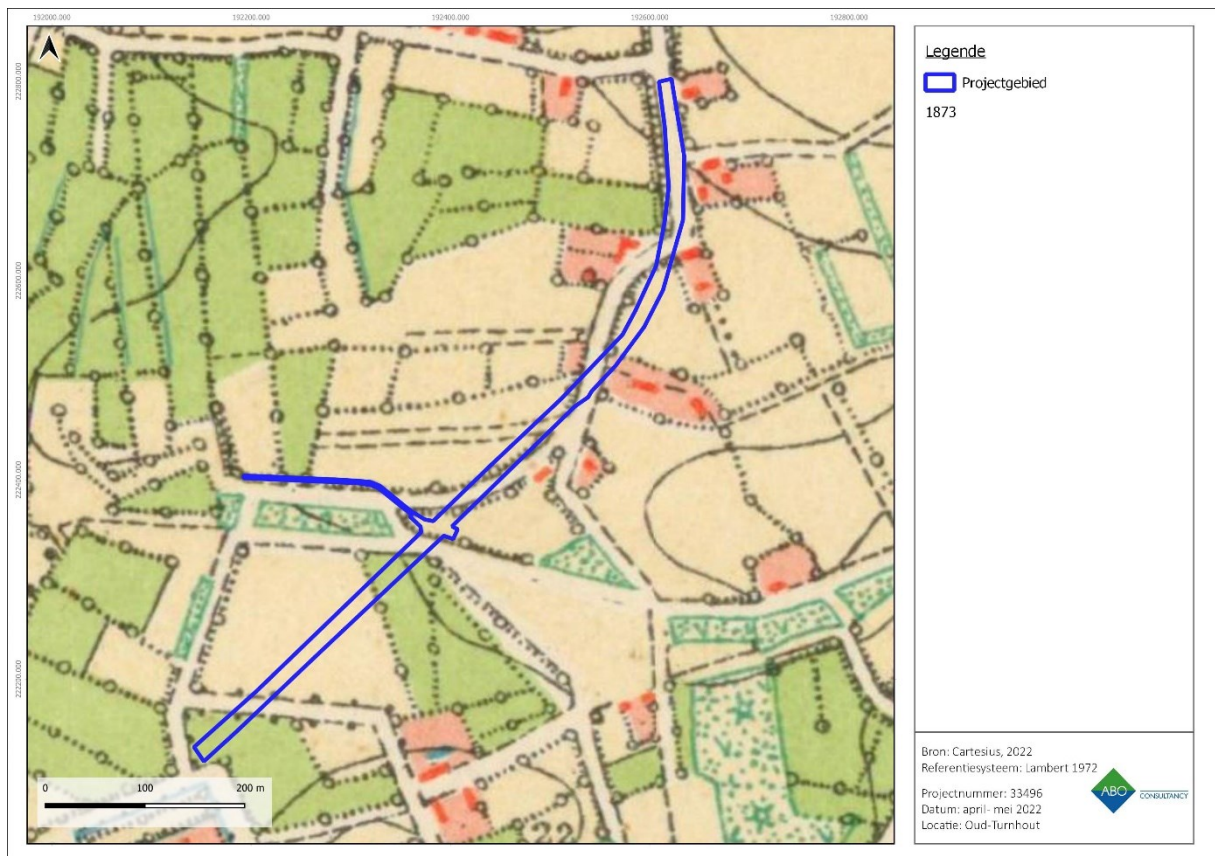
Figuur 34: Ferriskaart met aanduiding van het projectgebied.

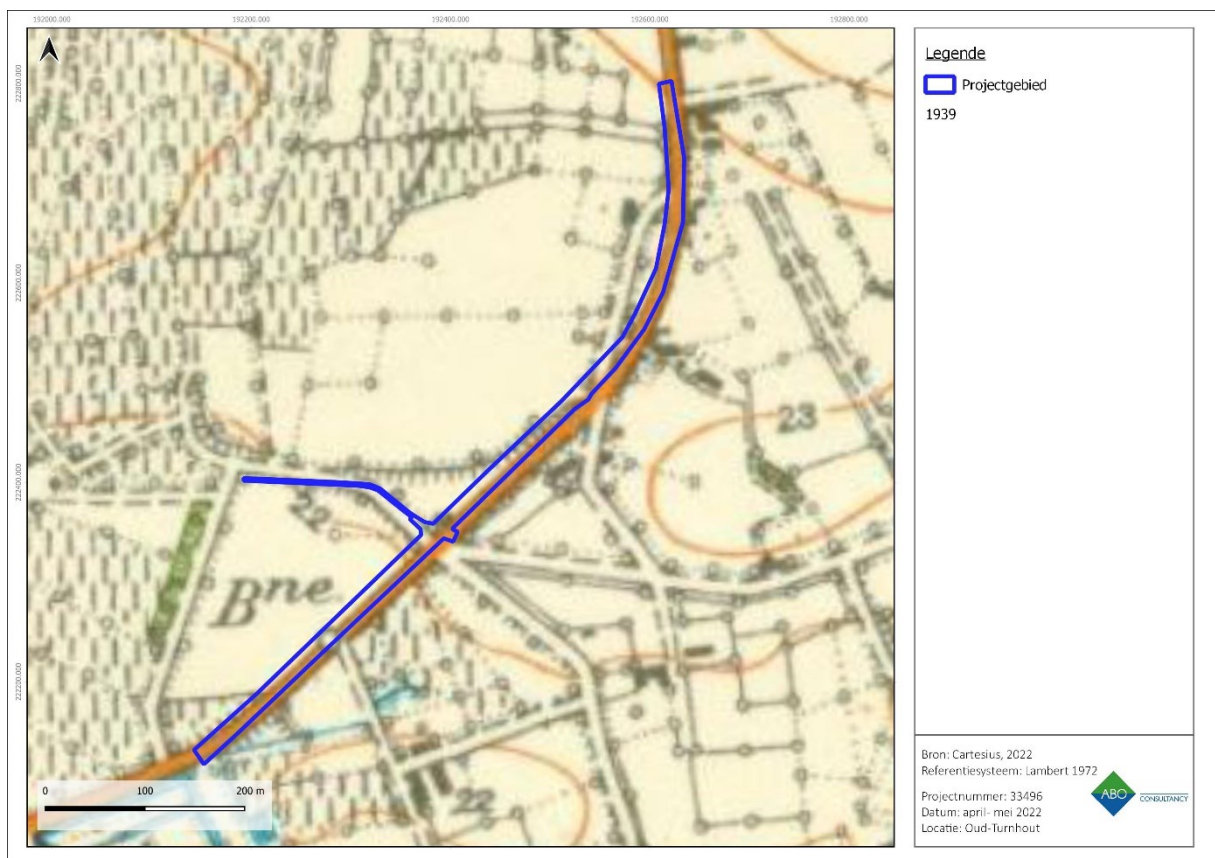
Figuur 35: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied.

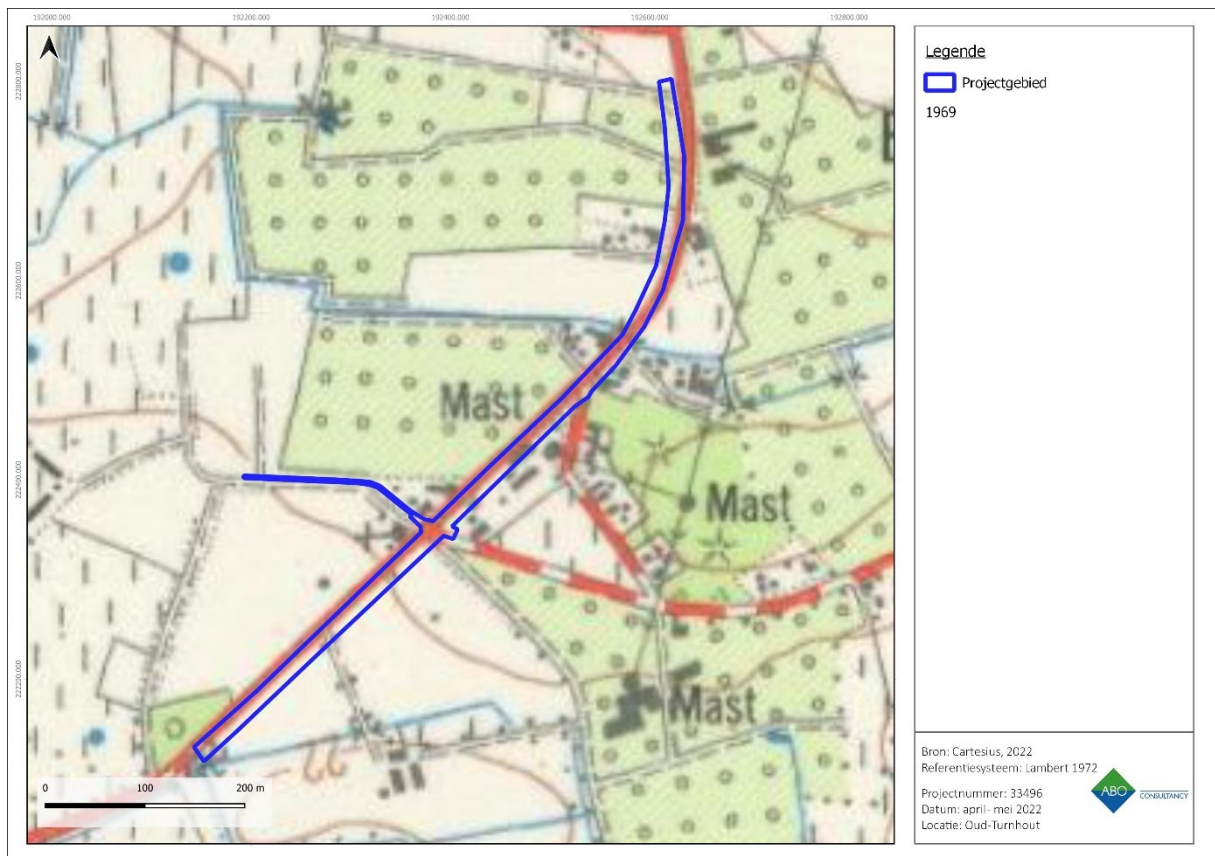
Figuur 36: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 37: Topografische kaart van 1873 met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 38: Topografische kaart van 1939 met aanduiding van het projectgebied.

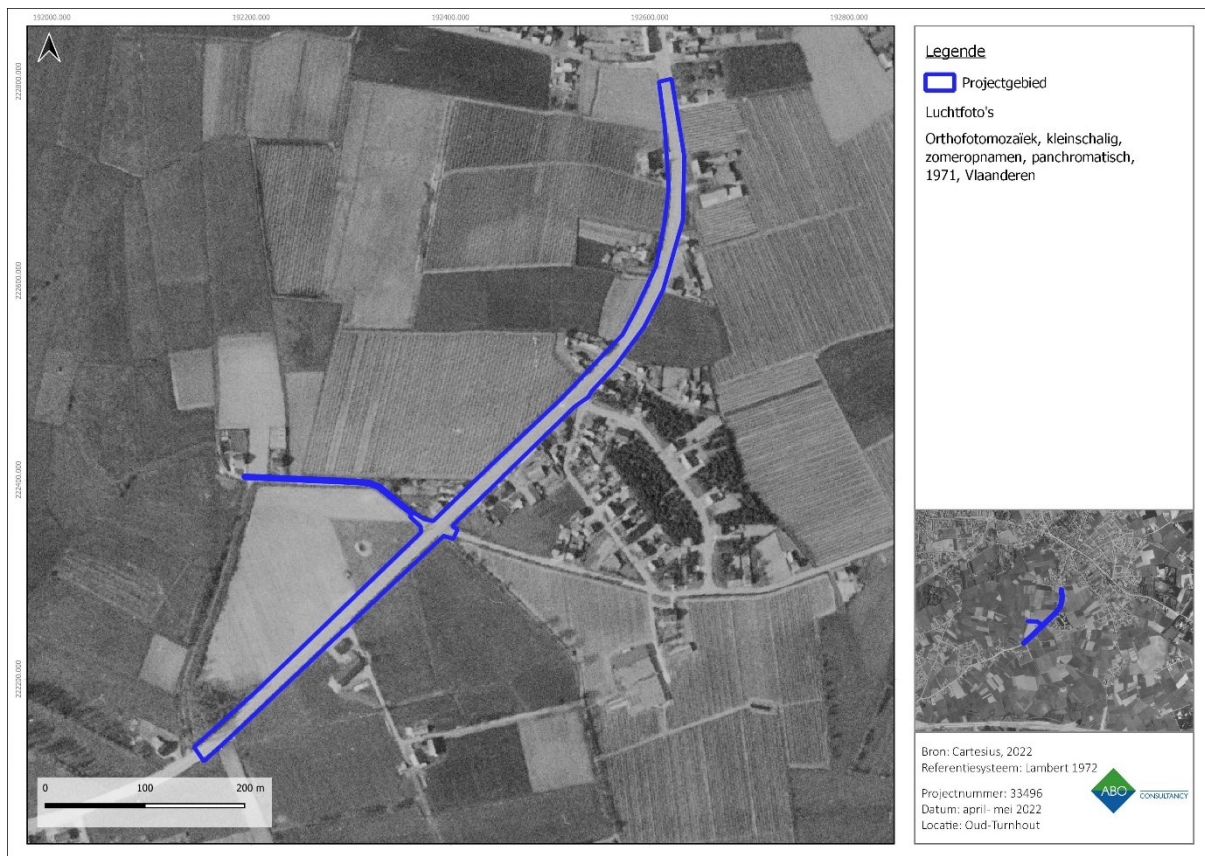

Figuur 39: Topografische kaart van 1969 met aanduiding van het projectgebied.

4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Recentere landschapsveranderingen tonen aan dat er een stijging in bebouwing aan het projectgebied heeft plaatsgevonden tussen 1969 en 1979-1990. Zo is er een nieuwe woonwijk aangelegd ten oosten van het projectgebied. Tevens breidt de woonzone rondom Oud-Turnhout uit.

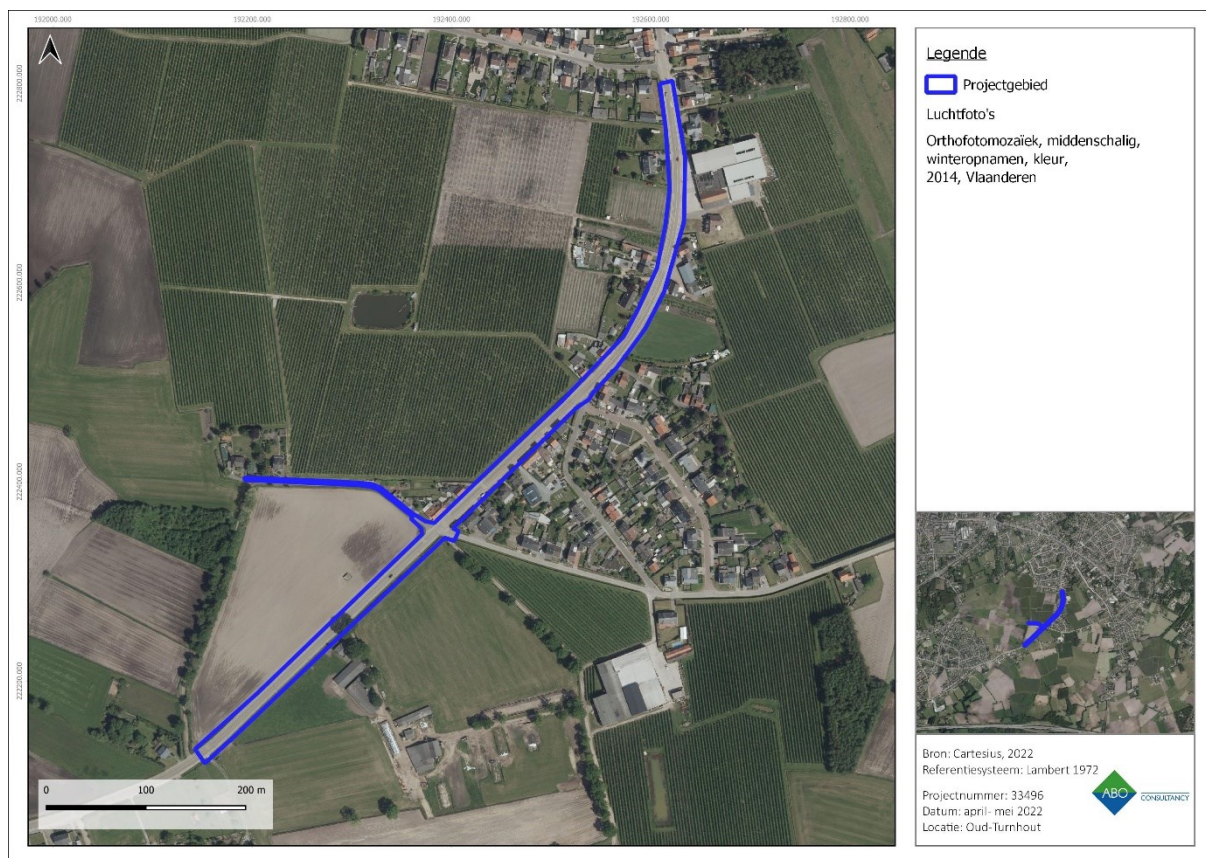
Op basis van de historische luchtfoto's die genomen zijn tussen 1979-1990 en 2020 zijn er ter hoogte van het lijntracé weinig verschillen merkbaar. Mogelijk zijn er echter wel wat verbeteringen aan het wegdek aangebracht.

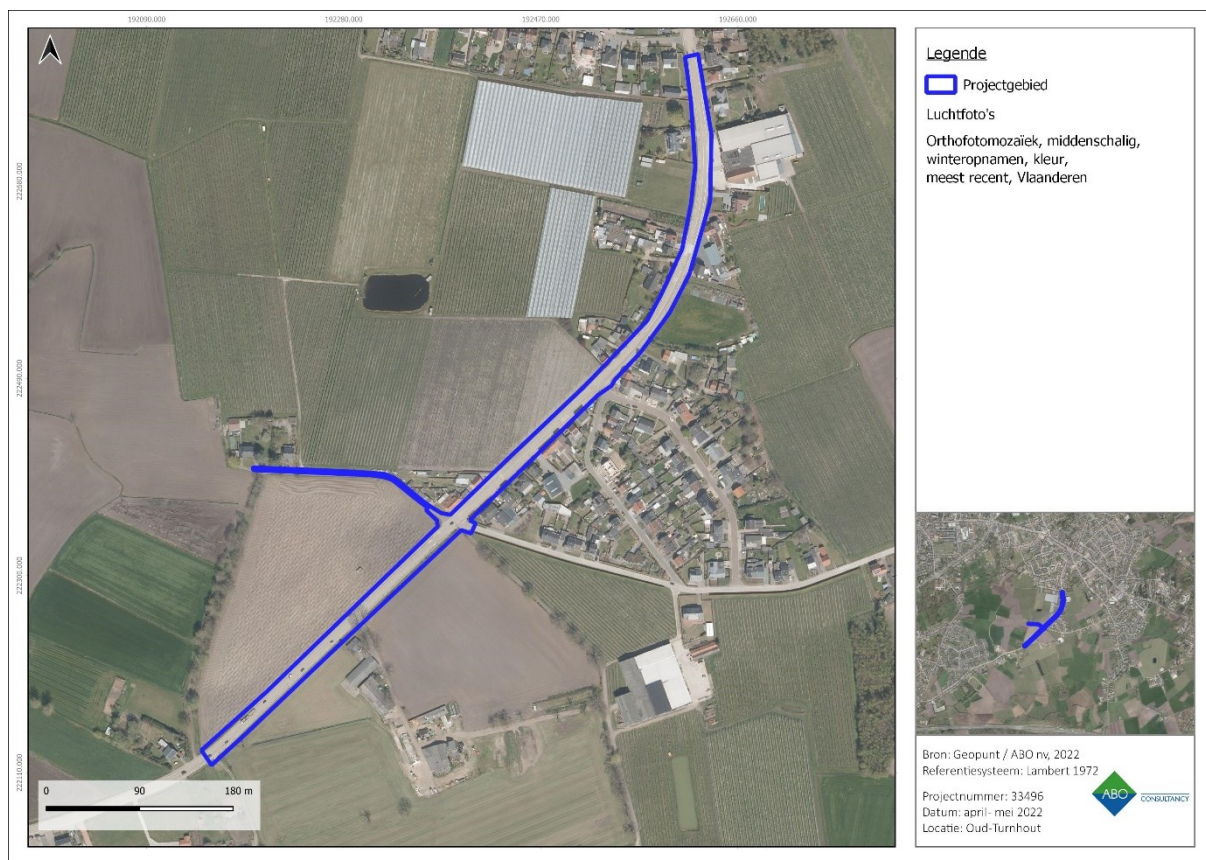
Figuur 40: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 41: Orthofotomozaïek uit 1979-1990 met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 42: Orthofotomosaïek uit 2014 met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 43: Meest recente orthofotomosaïek (2021) met aanduiding van het projectgebied.

5 BESLUIT

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv naar aanleiding van de installatie van een gescheiden riolering, een persleiding en de heraanleg van de bestaande wegenis ter hoogte van de Steenweg op Sevendonk en Eggestraat te Oud-Turnhout. Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Het antwoord op deze onderzoeksvragen luidt als volgt:

- Er zijn tijdens archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem in de directe omgeving sporen gevonden uit de nieuwe tijd gevonden (greppels). Verder zijn er ook enkele locaties gekend op basis van de CAI. Op basis van deze informatie bestaat de kans om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit zeer uiteenlopende perioden aan te treffen ter hoogte van het projectgebied. De gekende archeologische resten in de omgeving van het projectgebied lijken te bevestigen dat de regio doorlopend menselijke aanwezigheid heeft gekend vanaf de ijzertijd tot nu. Het projectgebied grenst in het oosten aan een groot gebied waarbinnen enkele Romeinse munten zijn aangetroffen tijdens een erfgoedonderzoek. De CAI vermeldt echter geen verdere informatie. Het is dus niet geweten om hoeveel munten dit precies gaat, ook is de herkomst onduidelijk. Doordat deze munten als 'losse vondst' zijn geregistreerd, maakt het echter moeilijk een duidelijke context hierbij te geven. Materiaal kan door bodemprocessen, zoals bijvoorbeeld erosie, worden verplaatst.
- Uit historisch en landschappelijk onderzoek blijkt dat het projectgebied reeds voor een gedeelte bebouwd was vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Desondanks is het huidige tracé van de Steenweg op Sevendonk pas een feit vanaf de eerste jaren van de 20ste eeuw. Landschappelijk gezien is het projectgebied gelegen op gradiëntzone opklimmend uit de vallei van de Aa en Grote Calle Hoge en droge gebieden waren in het verleden aantrekkelijke locaties om te vestigen. Dit gegeven wordt versterkt indien er waterlopen in de omgeving stromen. Dit is voor het projectgebied echter niet het geval. In de omgeving van het projectgebied stromen namelijk voornamelijk kleine waterlopen. Volgens de bodemkaart worden er in het noordelijke deel van het projectgebied plaggenbodems en podzolbodems verwacht. Het is echter eerder waarschijnlijk dat de plaggen en podzols reeds aangetast en/of vernietigd zijn door de aanleg van verhardingen binnen het projectgebied. Er wordt binnen het projectgebied namelijk een bodemverstoring van ca. 60cm-mv diep verwacht. In het zuidelijke deel van het projectgebied worden er naast licht bodems ook matig natte zandbodems en natte zandbodems zonder profiel verwacht. In het noordelijke gedeelte van de Steenweg op Sevendonk vanaf de Eggestraat bevinden zich huidige rioleringen tot onder het fietspad. Boring 18 bevestigde dit aangezien ze werd gestaakt na het aantreffen van een rioleringsbuis. Het wegdek heeft een impact tussen 30 tot 60cm verstoring. Waar er riolering aanwezig is, is er een verstoring tot 150cm-MV vastgesteld. Het zuidelijke gedeelte van de Steenweg op Sevendonk tot aan het kruispunt met de Eggestraat is heden niet voorzien van riolering, enkel oppervlakkig nutsleidingen onder het huidige fietspad. De huidige asfaltverharding heeft een verstoring veroorzaakt tussen ca. 35cm-MV (fietspad versus wegdek rijweg). In de berm is er slechts lokaal verstoring vastgesteld tot ca. 30cm-MV maar met De Steenweg op Sevendonk tussen het kruispunt met de Eggestraat en nr. 170, is heden enkel verstoord door de wegwijzer. Onderstaande boringen tonen een verstoring aan tot ca. 30cm (bestrating + bouwzand). De geplande nieuwe wegenis wordt voorzien op een diepte van 61cm-MV. Dit betekent een bijkomende verstoring van ca. 30cm. De uitgevoerde boringen tonen aan dat deze verstoringen

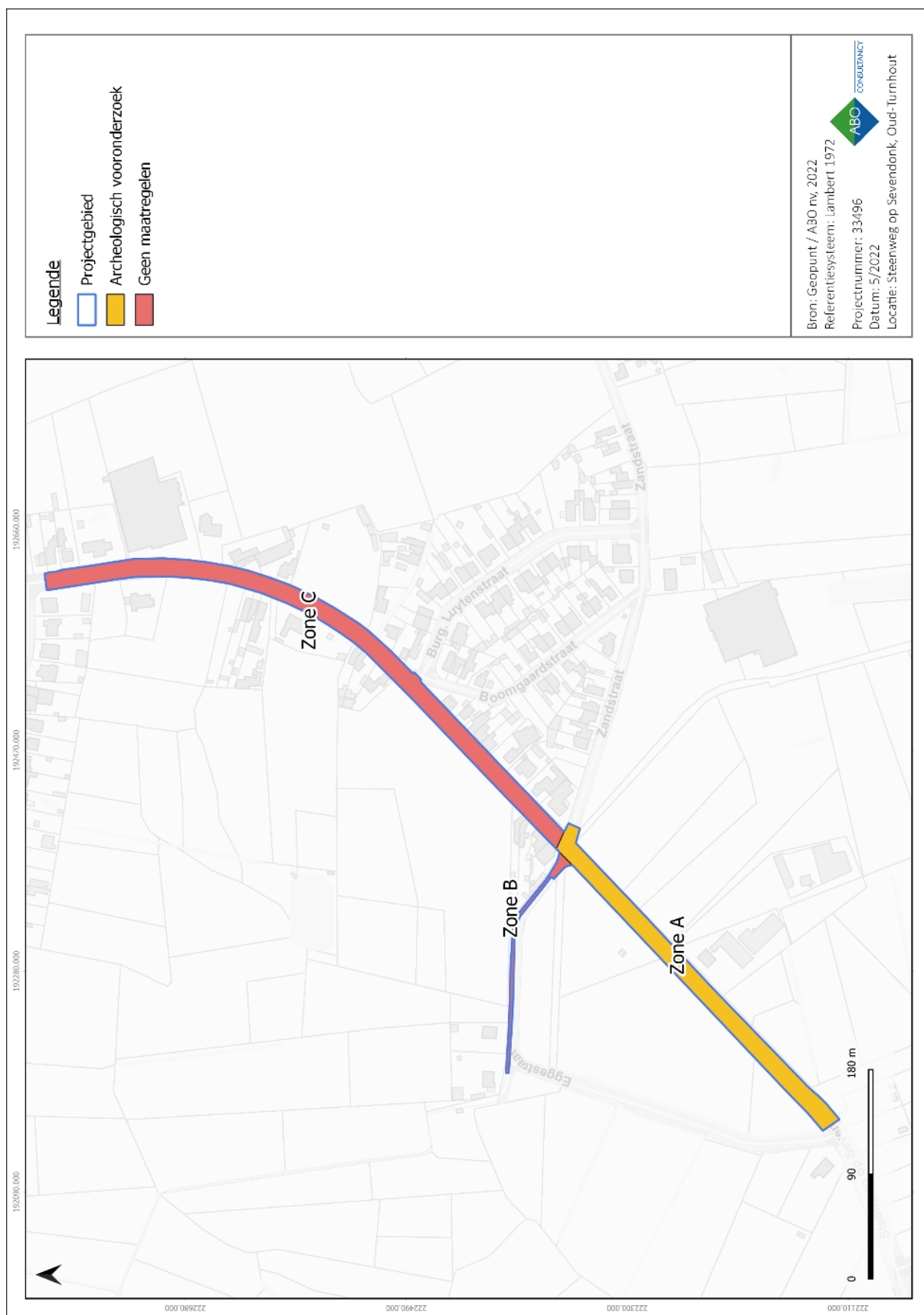
gepland zullen zijn in de aanwezige B-horizont. De C-horizont start tussen 100 en 120cm-MV. Voor de aanleg van het wegdek wordt het archeologisch niveau in de B-horizont aangeraakt. Het geplande fietspad wordt in de bermen voorzien op ca. 35cm-MV. In deze bermen is slechts bij een enkele boring een verstoring van de A-horizont aanwezig. De geplande fietspaden komen hierbij tot 35cm-MV, in de huidige B-horizont (B6, B7 en B8). Het archeologisch niveau blijft bewaard voor de aanleg van de fietspaden. De boringen aan het begin en einde van de Eggestraat tonen een verstoring tot 50cm-MV door de bestaande verharding (B11). De boringen tonen aan dat het gedeelte van het projectgebied met de minste huidige verstoringen (de zuidelijke zone), voor de geplande verstoringen kan rekenen op genoeg buffer tussen het archeologisch niveau en de geplande dieptes. Waar beperkt een sleuf wordt gepland voor de aanleg van riolering, is de verstoring aanzienlijk maar is thans de kenniswinst te gering.

- Op basis van de bovenstaande argumenten wordt besloten dat er een **gering potentieel tot kennisvermeerdering** is voor het projectgebied. Het zuidelijke gedeelte van de Steenweg op Sevendonk heeft een hoge verwachtingsgraad door de lage huidige verstoringen in combinatie met de geplande verstoring van de werken. De werken in de Eggestraat en de noordelijke sectie van de Steenweg op Sevendonk (vanaf het kruispunt met de Eggestraat) kent reeds een aanzienlijke verstoring in de zuidelijke sectie door de aanwezigheid van riolering op 150cm-MV. De geplande riolering wordt voorzien in de noordelijke sectie maar hierbij is de kosten-baten analyse negatief.

Omdat nieuwe ingrepen in de Eggestraat (Zone B, Figuur 44) en de noordelijke sectie van de Steenweg op Sevendonk (Zone C, Figuur 44) beperkte nieuwe ingrepen zullen veroorzaken ten opzichte van de aldus aanwezige verstoringen door het wegdek en de aanwezige riolering en nutsleidingen, is de huidige bureaustudie afdoende. Deze vaststelling doet ons concluderen dat verder archeologisch onderzoek niet aan te raden is en wordt er aldus gepleit voor een besluit tot 'geen maatregelen voor deze geplande werken in het kader van deze omgevingsvergunning'.

Omdat nieuwe ingrepen in het zuidelijke gedeelte van de Steenweg op Sevendonk bijkomende ingrepen zullen veroorzaken in een gebied met een hoog archeologisch potentieel en een reële kans op een bewaard bodemarchief door de oppervlakkige ingrepen van de huidige asfalt, is de huidige bureaustudie niet afdoende. Deze vaststelling doet ons concluderen dat verder archeologisch onderzoek aan te raden is en wordt er aldus gepleit voor een **archeologisch vooronderzoek** voor het zuidelijke gedeelte van het projectgebied zodoende omkaderd in het Programma van Maatregelen (Zone A, Figuur 44).

Het gehele onderzoek betreft een traject met uitgesteld onderzoek aangezien het technisch onmogelijk is gezien het projectgebied openbaar domein is.

Figuur 44: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het projectgebied

6 BIBLIOGRAFIE

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Duitse bunker'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 16 mei 2022. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/111070>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Oud-Turnhout'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 16 mei 2022. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13746>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Priorij Corsendonk'. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 16 mei 2022. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/11708>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Turnhoutkanalstelling'. *Inventaris Onroerend Erfgoed*, 10 september 2019. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/305971>.

Allemeersch L. e.a. 2013: NIR Liereman Archeologische studie. GATE- rapport 58, deel I en II. (p. 92 van deel I)

Annaert R., 2000: Het middeleeuwse Oud-Turnhout op het spoor, Zand op de schop. Een archeologische kijk op de Kempen, p. 79.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

De Langhe H. en P. Driesen, 2020. Archeologienota, Oud-Turnhout, Neerstraat 74, Bouw van assistentiewoningen. Rapport 852.

Delaruelle, Stephan, en Bert Tops. *Turnhout en de Grote Markt : de geschiedenis archeologisch bekeken*. Turnhout Brepols, 2012.

Derieuw, Marijke, Anouk Van der Kelen, en Jordi Bruggeman. 'Archeologisch vooronderzoek Oud-Turnhout - Hendrik van Zellestraat'. *Rapportage Onroerend Erfgoed Vlaanderen 2783* (2013). <https://oar.onroenderfgoed.be/publicaties/ROEV/2783/ROEV2783-001.pdf>.

Geopunt Vlaanderen, Orthofoto's 1971, 1979-1990, 2002-2003, 2014, 2015, 2016, 2020, *Steenweg op Sevendonk* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 18/05/2022)

Gyseling, Maurits. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960.

Jennis, N, Van Bavel J. en J. Verrijckt, 2020. Nota Oud-Turnhout, Neerstraat, Verslag van Resultaten. J. Verrijckt.

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven in 1745, schaal 1:14.400.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Schoups A., Huizer J., Stevens F., Belisen B. & Siemons J. 2018: Hendrickxstraat, Oud-Turnhout, VEC Nota 403, Brugge. <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/7859>

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten, 1873, 1904, 1939, 1969, 1981, 1989, *Steenweg op Sevendonk* [online], www.cartesius.be, (geraadpleegd op 18/05/2022)

Vandeputte, Omer. *Gids Voor Vlaanderen 2007*. Lannoo Uitgeverij, 2007.

Verrijckt, J. en A. Van Ravestijn, 2020. Archeologienota Oud-Turnhout, Steenweg op Sevendonk Fase 1: Verslag van Resultaten. Rapport Nr. 0428.